V tomto čísle nájdete

Hľadá sa Super-rodina 3
(P. Hrabovecký)
Letom (naším) svetom 4
(L. Durkaj)
Svätá Alžbeta 6
(S. Engel)
Náš Maťko 8
(J. Kocurko)
Bohoslovec pri jasliach 11
(P. Kacvinský)
Tí, ktorí prichádzajú 12
(L. Durkaj)
Priateľ odvedľa 16
(D. Ondrej)
Človek bez Krista je nepochopiteľný 17
(P. Hrabovecký)
Návraty 20
Zmeňme kalendár 26
(L. Durkaj)
Rodina: 27-35
Rodina je základ štátu 28
(M. Pach)
Fenomén zvaný rodina 30
(D. Ondrej)
Anketa: Rodina - základná bunka spoločnosti 32
(M. Štieber, M. Hrebík)
Noví šéfovia 36
(P. Kacvinský, L. Durkaj)
A Boh videl, že je to krásne... 38
(J. Barláš)
Svätosť dnes 39
(Ľ. Miškovič)
Ticho 40
(P. Kacvinský)
Samozrejmosť všedných dní 42
(M. Hrebík)
Keď je kultúra nekultúrna 44
(P. Hrabovecký)
Nehluční svätci 46
(M. Pančišin)
Karolko 48
(L. Jeremiáš)
Keď Boha voláme po mene 49
(J. Barláš)
Dvakrát nie je dosť 50
(M. Imrich)
Zaujmime postoy 51
(J. Barláš)
Ako nájsť mladosť v starobe 52
(L. Nemčík)
Výroky otcov 53

BOROMEO - **Šéfredaktor:** Pavol Hrabovecký - **Zástupca šéfredaktora:** Dalibor Ondrej - **Redakčná rada:** Jozef Barláš, Lukáš Durkaj, Slavomír Engel, Ladislav Jeremiáš, Pavol Kacvinský - **Grafická úprava:** Peter Jano - **Jazyková úprava:** Jana Grešnerová - **Vydáva:** Kňazský seminár sv. Karola Boromejského - **Adresa:** Hlavná 91, 042 03 Košice - **E-mail:** boromeo@ktfke.sk - Vychádza dvakrát do roka - **Tlač:** Vydavateľstvo Michala Vaška, Námestie Kráľovnej Pokoja 3, 080 01 Prešov - **Predná obálka:** Ilustračné foto: Ladislav Varga - **Zadná obálka:** Kaplnka kňazského seminára sv. Karola Boromejského (Foto: Ladislav Varga)

Hľadá sa Super-rodina

Rodinu si nevyberáš, hovorí múdre slovenské príslovie. Chce tým povedať, že nie všetci sme spokojní s tými, ktorí by nám mali byť najbližšími. V histórii sa ale nájde jedna výnimka z tohto pravidla a to nie hocaká. Sám Boží Syn si totiž vybral svoju matku a pestúna. Určite vám napadlo, prečo si On rodinu vybrať mohol a nám takú vymoženosť nedoprial. Prečo to urobil, keď nám chcel byť podobným vo všetkom okrem hriechu? Ako si to *„mohol dovoliť"*? Skúste najprv pohľadať odpoveď sami. Až potom si prečítajte nasledujúce riadky.

Odpoveď je možno až príliš jednoduchá. Pozrite sa na obrázok Svätej rodiny a opýtajte sa samých seba, ako na vás táto rodinka pôsobí. Vedeli by ste si predstaviť, že by na mieste Jozefa a Márie bol niekto iný? Možno niekto, kto by nemal dnes pred menom „sv.", lebo by to nebol práve adekvátny rodič pre Božieho Syna? Ježiš si rodičov vyberal ani nie tak pre seba, ako pre nás. Aby sme mali Matku, do ktorej náručia sa môžeme sami vložiť, najmä ak sme nemali šťastie na dobrú mamu. Aby sme mali ochrancu, ktorý by nás vždy sprevádzal, aj keby sme museli utiecť do svojho Egypta. Jozefa a Máriu si Ježiš vybral aj pre našich rodičov, aby v nich mali vzor a posilu pri výchove detí. A nakoniec si ich vybral aj preto, aby ich ľudský príbeh s nadzemskou prílohou ukázal, že láska v rodine je sila, ktorá prekoná aj také prekážky ako žiarlivosť jedného kráľa, neprajnosť prostredia či smrť na kríži.

Rodinu si nevyberieme. V niektorých prípadoch je to až veľmi bolestná pravda, ale nech nám Svätá rodina dodáva nádej, že aj my sa môžeme stať jej členmi.

Pavol Hrabovecký

Letom (naším) svetom

08. – 13. 09. 2007 - Tradične ako každý rok sme mali možnosť prežiť niekoľko dní s významným exercitátorom. Tentoraz to bolo v rekreačnej oblasti Domaša – Dobrá vo Vranovskom dekanáte. Ale exercitátor bol väčšia „pecka". Tomáš kardinál Špidlík. Expert na patrológiu, spirituálnu teológiu a nielen kresťanské umenie. To sme otvárali oči a hlavne uši. Táto udalosť hlboko „poznačila" naše zmýšľanie. Veríme, že to raz využijeme aj v praxi. (viac sa dočítate v rozhovore na s. 16)

17. 10. 2007 - V našom seminárnom kostole sa uskutočnili kňazské rekolekcie v spojení s 50. výročím misijnej encykliky Pia XII. Fidei Donum. Zavítal k nám odborník na slovo vzatý – Jozef kardinál Tomko. Po vynikajúcej kázni nás poctil ešte aj prednáškou. Pridali sa k nemu so svojimi príspevkami aj nitriansky biskup Viliam Judák a riaditeľ Pápežských misijných diel na Slovensku František Kapusňák. Hovorili o tom, že Slovensko v minulosti i súčasnosti výrazne prispieva k misijnému dielu vo svete a zároveň nás povzbudili k pastoračným misiám v domácom priestore našich farností.

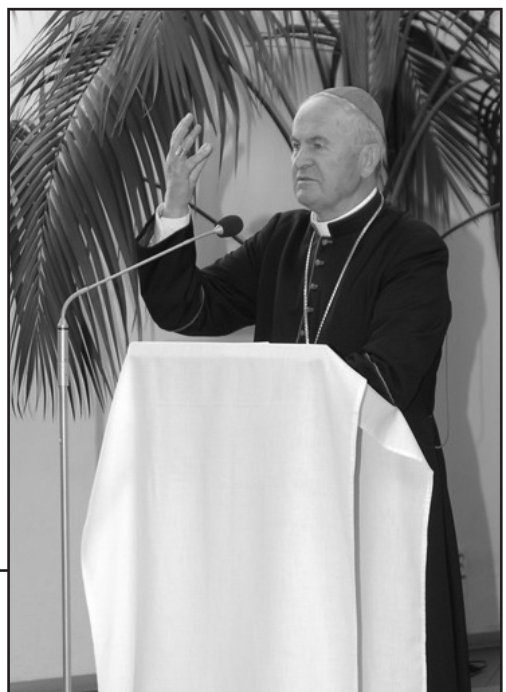

29. 10. 2007 - Pre bratov štvrtákov nastal dlho očakávaný deň. To, čo v nich rastie po celý čas formácie vo vnútri, už lepšie vidno aj navonok. V pondelok pred rannou sv. omšou im požehnal otec arcibiskup Alojz Tkáč reverendy. V kázni im vysvetlil význam tohto kňazského oblečenia a povzbudil ich vo vytrvalosti v poslaní, ktoré im zveril náš Pán.

31. 10. – 3. 11. 2007 - Odskočili sme si domov, aby sme si spomenuli na svojich blízkych, ktorí nás predišli a upevnili sa tak v nádeji na budúci život.

4. 11. 2007 - Náš seminár nosí od počiatku meno milánskeho arcibiskupa, kardinála Karola Boromejského. Preto sme si ho patrične uctili pontifikálnou sv. omšou za účasti otca biskupa Stolárika a odpustového kazateľa Ondreja Borsíka zo spišského seminára. Po omši nasledovala akadémia, kde nám bol predstavený život svätého biskupa v novom pohľade. Uznali sme, že sa máme od neho ešte v mnohých veciach čo učiť.

9. – 11. 11. 2007 - Novembrovú duchovnú obnovu pre bohoslovcov viedol náš obľúbený profesor – otec biskup Stanislav Stolárik. Napriek tomu, že sa k nám mnohokrát prihovára z ambóny či spoza katedry, priniesol veľa nového na zamyslenie. Dôraz na uvedomenie si budúceho sľubu poslušnosti biskupovi či poslušnosti voči Cirkvi v liturgických predpisoch nás viedol k prehĺbeniu oddanosti k nášmu povolaniu. Ďalej nám prezentoval aj myšlienky z novej knihy Svätého Otca *Ježiš Nazaretský*. Dúfame, že nové pohľady, ktoré sme získali, prinesú hojné ovocie.

14. 11. 2007 - *„Zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte.“* (Mt 10, 8) To bolo heslo akcie, pri ktorej v spolupráci s Transfúznym oddelením NTS v Košiciach darovalo krv množstvo študentov Teologickej fakulty. Samozrejme, že medzi nimi nechýbali ani bohoslovci. Kvapka Teologickej fakulty ukázala, že mladí kresťania neváhajú pomáhať svojim blížnym a snažia sa napĺňať Kristove slová vo všetkých aspektoch súčasnej doby.

15. 11. 2007 - Po prvýkrát v histórii našej Teologickej fakulty sa pripravilo pre prvákov všetkých piatich odborov oficiálne uvedenie do života vysokoškoláka. Slávnostnej imatrikulácie sa zúčastnil veľký kancelár KU arcibiskup Alojz Tkáč, učitelia na fakulte i predstavení seminára. Vzájomné povzbudenia prispeli k veľmi dobrej atmosfére. Podujatie vyvrcholilo agapé v átriu fakulty. Už teraz sa tešíme na akcie, ktoré aj zo strany študentov spestria možnosti v spoločnom kresťanskom napredovaní.

17. 11. 2007 - Presne pred 800 rokmi sa narodila patrónka mesta Košíc i košickej katedrály sv. Alžbeta. V deň jej liturgickej spomienky sa všetci bohoslovci zúčastnili na slávnostnej svätej omši v už spomínanom chráme. Omšu celebroval ostrihomsko-budapeštiansky arcibiskup Péter kardinál Erdő spolu s naším arcibiskupom Mons. Alojzom Tkáčom a jágerským arcibiskupom Mons. Csaba Ternyákom. Táto historická udalosť nielen posilnila bratskú lásku medzi slovenskou a maďarskou Cirkvou, ale nás aj upriamila na vzor stredovekej svätice. (viac sa o sv. Alžbete dočítate na s. 6)

1. 12. 2007 - Počas celodiecéznych kňazských rekolekcií na sviatok sv. Ondreja pristúpili bratia piataci zase o krok bližšie k sviatostnému kňazstvu. V tento deň totiž verejne ohlásili svoj úmysel úplne sa odovzdať službe Cirkvi a stať sa Kristovými najbližšími spolupracovníkmi.

6. 12. 2007 - Mikuláš zavítal aj k nám. Veď sme boli predsa celý rok poslušní. ☺

8. 12. 2007 - Pannu Máriu sme si na slávnosť jej Nepoškvrneného počatia uctili slávnostnou akadémiou, ktorú si pripravili bratia piataci. Panna Mária je známou pomocníčkou a ochrankyňou tých, ktorí chcú svoj život prežiť v čistote. Aj my bohoslovci sa k nej mnohokrát utiekame.

19. 12. 2007 - Bohoslovci sa s časopismi poberajú domov, aby spolu s rodinami oslávili sviatky príchodu Božského Spasiteľa.

Celá redakcia Vám praje nádherné prežitie vianočných sviatkov.

Lukáš Durkaj
Foto: Stanislav Vinter

Svätá Alžbeta

V júli tohto roku sme si pripomenuli významné výročie - 800 rokov od narodenia sv. Alžbety Uhorskej, patrónky charitatívnych združení a ochrankyne vdov, sirôt a žobrákov. Košická arcidiecéza si toto výročie pripomína ešte osobitejšie ako ostatné diecézy, pretože jej katedrálny chrám je zasvätený práve tejto svätici.

Procesiová zástava pochádzajúca z Dómu sv. Alžbety z 30. rokov 19. stor. uložená v Arcidiecéznom archíve v Košiciach.

Život a služba trpiacim

Alžbeta Uhorská sa narodila 7. júla 1207 ako druhá dcéra uhorského kráľa Ondreja II. a jeho manželky Gertrúdy z Meránska. Historici nie sú jednotní v určení miesta narodenia sv. Alžbety. Skupina historikov tvrdí, že sa narodila v Bratislave, iní sa domnievajú, že v maďarskom Sárospatoku a dokonca existuje aj teória, že sa narodila na hrade vo Veľkom Šariši. Ako štvorročná odišla z Bratislavy na hrad Wartburg do Durínska. Jej rodičia ju totiž zasnúbili s durínskym kniežaťom Ľudovítom IV. V tých časoch bolo bežné vychovávať budúcu manželku v snúbencovej rodine. Sledovali sa tým politické, hospodárske, ale aj mocenské záujmy vladárov. Sobáš s Ľudovítom bol v roku 1221 a Alžbeta postupne porodila tri deti: syn Hermann sa stal otcovým nástupcom, dcéra Sofia sa vydala za kniežа do Brabantu a druhá dcéra Gertrúda sa stala rehoľníčkou a dnes je uctievaná ako blahoslavená.

Alžbeta bola odmalička veľmi skromná, prejavovala značnú starostlivosť o chudobných a chorých. Najväčšiu pomoc poskytovala ľuďom v rokoch 1224 – 1226, kedy v Durínsku vypukol hladomor. Bola veľmi zbožná a prejavovala veľkú úctu a náklonnosť Bohu. V roku 1227 prišla o manžela, ktorý zomrel počas križiackej výpravy ako 27-ročný. Po jeho smrti ostala Alžbeta bez akejkoľvek ochrany. Zákonitým dedičom kniežatstva sa stal jej syn Hermann. Do jeho plnoletosti mala správu krajiny viesť Alžbeta. Avšak brat jej nebohého manžela Henrich Raspe prevzal moc a postavil Alžbetu pred voľbu: buď sa podvolí jeho požiadavkám, alebo príde o svoj vdovský majetok a hrad opustí. Alžbeta si vybrala druhú možnosť. Prichýlili ju vo františkánskom kláštore v Eisenachu. Po intervencii pápeža Honoria III. a rytierov z križiackej výpravy sa zmierila s rodinou vo Wartburgu a presťahovala do Marburgu, kde za peniaze, ktoré jej zanechal manžel Ľudovít, dala postaviť nemocnicu. Tu bola veľmi činná a ku všetkým chorým pristupovala s veľkou láskou. Namáhavá služba bola

Košická mestská pečať s predheraldickým motívom sv. Alžbety zo 14 stor.

pre ňu veľkou záťažou, a tak sa neraz sama ocitla na nemocničnom lôžku. Alžbeta zomrela ako 24-ročná 17. novembra v roku 1231.

Úcta k sv. Alžbete

Svätý a prikladný život vyniesol Alžbetu medzi svätice a vyzdvihol ju na oltár. Bola svätorečená pápežom Gregorom IX. štyri roky po smrti 1. júna 1235. Jej relikvie boli prenesené do novopostaveného kostola sv. Alžbety v Marburgu. Časť ostatkov je uložená vo viedenskom kláštore alžbetínok. Svätá Alžbeta je uctievaná najmä v Nemecku, Maďarsku i na Slovensku. Na území bývalého Uhorska existovalo 120 kostolov zasvätených sv. Alžbete. Na Slovensku dnes máme 42 kostolov s patrocíniom tejto svätice. Asi najznámejším je katedrálny chrám košickej arcidiecézy – Dóm sv. Alžbety.

Život svätej Alžbety bol naplnený službou tým, ktorí to najviac potrebovali, bol službou chorým, chudobným a opusteným. Zanechala nám odkaz ako žiť a ako sa správať vo vzťahu k iným ľuďom. Tento odkaz je aktuálny práve v dnešnej spoločnosti, kde sa čoraz viac prehlbujú sociálne rozdiely a kde sa denne stretávame s ľuďmi, ktorí našu čo i len malú pomoc potrebujú. Zoberme si svätú Alžbetu za príklad a snažme sa o to, aby sa na jej posolstvo nezabudlo.

Slavomír Engel
Foto: Peter Zubko

Katedrála sv. Alžbety
matka kostolov diecézy

Úcta k svätej Alžbete má v Košiciach svoju niekoľkostoročnú tradíciu. Potvrdzuje to aj fakt, že prvá písomná zmienka o existencii Košíc je spojená s údajom o existencii farského kostola. Spomínaný kostol v roku 1378 vyhorel a na jeho mieste začali pravdepodobne v roku 1380 s výstavbou dnešného Dómu sv. Alžbety. Výstavba bola ukončená v roku 1438 v gotickom slohu. Titul katedrálny kostol dostal Dóm sv. Alžbety v roku 1804, kedy bola zriadená Košická diecéza. Po dlhých rokoch rekonštrukčných prác bol konsekrovaný v roku 1896 a dnes je zároveň najväčším kostolom na Slovensku.

Katedrála ako kostol bola pôvodne kresťanský chrám s katedrou pre biskupa. Aj dnes je v katedrálach umiestnené kreslo na vyvýšenom mieste pre diecézneho biskupa. Tým sa zvýrazňuje postavenie biskupa ako najvyššieho pastiera nielen v katedrále, ale aj v celej diecéze. Keďže je katedrála v diecéze hlavným kostolom, je matkou všetkých kostolov diecézy. Preto si v každej diecéze pripomínajú veriaci výročný deň konsekrácie katedrálneho chrámu. V košickej arcidiecéze pripadá tento deň na 6. septembra. Spolu s arcibiskupom Mons. Alojzom Tkáčom sa v katedrále schádzajú kňazi na slávenie rôznych sviatkov, napríklad na sviatok Sv. Ondreja apoštola – patróna arcidiecézy, na Zelený štvrtok, kedy sa svätia oleje a obnovujú kňazské sľuby, na diakonské a kňazské svätenia a rôzne iné slávnosti za účasti kléru aj veriaceho ľudu. Katedrálny chrám je srdcom diecézy.

Náš Maťko

V sobotu večer 4. augusta som prechádzal cez izbu, keď mi mamka hovorí: „Práve hlásili, že Maťo Kandala mal autonehodu a je v kritickom stave.“ Správa ma veľmi zarazila. Hneď sa dostala ku všetkým a vytvorili sme modlitbovú reťaz. Na sviatok Premenenia Pána dopoludnia som prijal hovor, kde mi spolubrat povedal, že náš Maťko už dnes uvidí nebeského Otca z tváre do tváre. O tretej mi zavolal diakon Jožko, že Martin je už v nebi. V tej chvíli nejeden bohoslovec zaplakal ako Ježiš nad smrťou priateľa Lazára. O tom, že Martin bol človek s veľkým srdcom, svedčia rôzne situácie, ktorých sme boli často svedkami. Týchto pár riadkov má byť prejavom našej úcty a zároveň prejavom vďaky za jeho príklad lásky k blížnym.

Začiatky v seminári

Martin začal formáciu v kňazskom seminári v roku 2001, deň pred svojimi dvadsiatimi narodeninami. Po mesiaci bol s ním, podobne ako so všetkými prvákmi, urobený rozhovor pre náš časopis. Ponúkame vám jeho odpovede na otázky:

1. Aké boli Tvoje očakávania pred vstupom do seminára a nakoľko sa tvoje predstavy splnili?

2. Čo Ťa doposiaľ najviac oslovilo alebo čím si bol milo resp. nemilo prekvapený?

3. Čo by si odkázal chlapcom, ktorí uvažujú o vstupe do seminára?

„1. Seminár je inštitúcia, kde sa človek zapálený pre Krista pripravuje na prijatie kňazstva.

Asi také boli moje prvé predstavy. S odstupom času môžem povedať, že to nie je len modliace sa spoločenstvo, ale aj partia futbalistov, biliardistov, šachistov, spevákov i tých, čo sa starajú o deti z detského domova, opustených, starých a väzňov.

2. Raz náš otec špirituál vyslovil túto vetu: „Je úžasné vidieť, ako sa naraz modlí sto chlapcov.“ K tomu niet čo dodať.

3. Ak si rozhodnutý, máš sa na čo tešiť. Ale ak pochybuješ o svojom povolaní, daj sa pod ochranu Panny Márie, ktorá ťa nasmeruje na náš jediný cieľ, a to spásu duše skrze Krista.“

Pastoračiak

Po troch rokoch štúdia odchádza na pastoračný ročník do Čiech, kde rozdáva lásku a svojím životom viery povzbudzuje veriacich v Dobruške. Po

návrate bolo potrebné podeliť sa so skúsenosťami a zážitkami:

„Pastoračný ročník som prežil v malom východočeskom mestečku, ktoré bolo pod duchovnou správou kňazov spoločnosti sv. Vincenta (lazaristi). Okrem Dobrušky spravovali ešte ďalšie tri farnosti a charitný domov pre staršie rehoľné sestry (Dcéry kresťanskej lásky – vincentky), ktoré boli za čias komunizmu násilne vyvezené zo Slovenska. Fotografia (uverejnená v čísle II/2005, pozn red.) *zachytáva deti na dvore farskej chaty. Bol deň voľna, a tak sme sa vybrali do Orlických hôr, aby sme športom, hrami i modlitbou utužili naše vzájomne priateľstvo, pretože tam, kde sú kresťania v menšine, je prvoradé, aby držali spolu."*

4. august 2007

Posledné chvíle svojho života prežil Martin so svojím dobrým priateľom – kaplánom Martinom Novotným. On nám pred pohrebnými obradmi priblížil posledne chvíle s Martinom, ktoré nám ukázali veľkosť jeho srdca až do poslednej chvíle života:

„Drahí rodičia, Michal a Helena, brat Michal a najbližší príbuzní, bratia kňazi, diakoni, bohoslovci, rehoľné sestričky, bratia a sestry.

Boh si k sebe povolal diakona Martina. Na podnet jeho rodičov by som sa s vami rád podelil o posledné spoločne strávené chvíle. Prišiel ma navštíviť v deň spomienky na arského farára sv. Jána Máriu Vianney. Je to náš obľúbený svätec, preto sme chceli prežiť svätú omšu pri spoločnom oltári.

Keď prišiel ku mne v piatok večer, rozprával mi okrem iného aj o jeho kázni, ktorú mal v ten večer tu v Hlinnom. Hovoril, že povzbudzoval vás rodákov, aby ste svoju vieru neprežívali iba ako nedeľnú povinnosť ísť na svätú omšu. Povzbudzoval vás k modlitbe a živej viere, k živému vzťahu s Bohom. Sám povedal, že mal pripravené čosi iné, ale že mu išli z úst práve tieto

slová. Dnes by som vám chcel opäť pripomenúť jeho slová o živej viere. Oni sa stávajú akýmsi odkazom pre vás. Vezmite si ich k srdcu.

V sobotu ráno sme teda spoločne slávili svätú omšu v Moldave nad Bodvou. Počas kázne Martin spomenul niektoré udalosti zo života nášho obľúbeného svätca a vyjadril aj svoj blízky vzťah k nemu, z čoho v živote veľa čerpal. V závere povzbudil ľudí k modlitbe, aby sa modlili za kňazov, aby kňazi žili sväto a aby horlili za spásu duší. Počas týchto dní mnohí ľudia z farnosti, kde pôsobím, hovoria, ako živo si pamätajú Martinove slová. Jeho slová sú zvlášť živé pre nás kňazov, aby sme svätým životom horlili za spásu nesmrteľných duší.

Po svätej omši a raňajkách prijal Martin sviatosť zmierenia, po ktorej sme sa ešte dlho rozprávali. V rozhovoroch o prežívaní diakonského a kňazského života sme pokračovali aj pri obede v Košiciach.

Keď sme sa poobede lúčili na parkovisku, prišli ku nám dvaja bezdomovci a pýtali nejaké drobné. Martin im išiel kúpiť polievku a rozišli sme sa. Tento skutok lásky iba dopĺňa jeho srdečnosť, blízkosť ku chorým a slabým. A jeho srdce bije ďalej. Stal sa darcom srdca.

Po mnohých spomenutých či nespomenutých súvislostiach nie je pre mňa Martinova smrť náhoda. Boh si ho k sebe povolal na sviatok Premenenia Pána. V žiali a bolesti, ktoré prežívame, prosím Všemohúceho Boha, aby sa jeho smrť stala pre nás milosťou zastaviť sa nad vlastným životom, nanovo sa rozhodnúť pre hlboký život viery, prežívať kňazstvo stále vo väčšej identite s Kristom, večným kňazom. Život je veľký dar. Ako dar ho prijmime a žime s milujúcim Bohom.

Bože, plný milosrdenstva, pokorne ťa prosíme za tvojho služobníka diakona Martina,

ktorého si povolal k sebe. Splň jeho nádej, uveď ho do nebeského domova a daj mu večnú radosť skrze Krista, nášho Pána. Amen."

JÁN KOCURKO

FOTO: PETER ZUBKO, STANISLAV TAKÁČ

Ďakujeme, že ste žili...

V našom každodennom živote sa stretávame s rôznymi ľuďmi, ktorí ovplyvňujú náš život viac alebo menej. Jedni sú svetoznámi a hovorí sa o nich takmer na celom svete. Veľa je však aj takých, ktorých meno neprekročí hranice štátu, no najviac je asi tých, ktorí sú známi len v tom či onom regióne. A predsa vo svojej dôstojnosti sú si všetci rovní. Nezáleží na dĺžke pozemského života. Nezáleží ani na tom, či je niekto svetová osobnosť, alebo „len" miestna postava. *„Lebo každý, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, je môj brat i sestra, i matka."* (Mt 12, 50)

Chceme vzdať úctu ľuďom, ktorých dĺžka života bola rôzna, napriek tomu však rovnako ovplyvňovali ľudí, každý svojím spôsobom. Tak vzdávame úctu pamiatke zosnulého Luciana Pavarottiho, ktorý svojím spevom pohládzal nejednu dušu na celom svete, dvojičkám Marekovi a Miškovi Müllerovcom, ktorí nám na Slovensku ukázali, že za život sa oplatí bojovať a dá sa to aj bez slov a tiež nášmu diakonovi Martinovi Kandalovi, ktorý bol príkladom v boji o večný život a žití pravej kresťanskej lásky.

Každý z nich žil rozdielne dlhý život a každý z ich životov sa nás dotkol rozličným spôsobom. My vám chceme poďakovať. Poďakovať za to, že ste žili.

DALIBOR ONDREJ

Bohoslovec pri jasliach

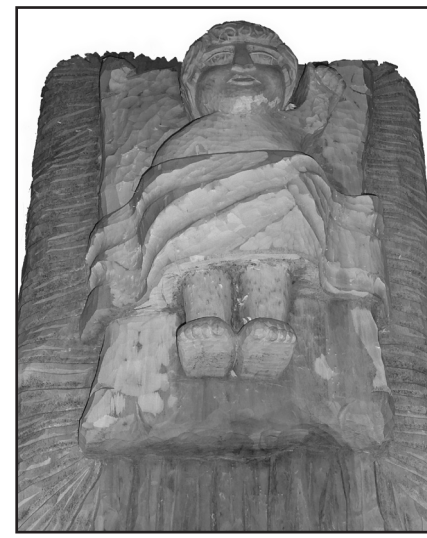

Vítam Ťa, Božské dieťa!
Znova si prišlo na našu zem.
Som vskutku rád, že si opäť tu medzi nami ako malé dieťa.
Nežiadaš totiž od nás zdvorilostné oslovenia, učené frázy,
intelektuálne definície ani rozsiahle eseje...
Túžiš po mne – len po mne takom, aký som.
Veď všetky deti pozerajú na dospelých nie vedeckým pohľadom,
ale nevinnými očkami.
Klačím tu pred Tebou so svojimi hriechmi a nedokonalosťami.
Taktiež so svojou povahou a temperamentom.
Ale aj s odriekaním a obetami.
Venujem Ti svoju slobodu, čas a všetky myšlienky víriace mi hlavou.
Dávam Ti ruky, ktorými môžeš hladkať ubolených ľudí,
ústa, cez ktoré môžeš potešovať uplakaných
a srdce, ktorým môžeš milovať celý svet.
Využi v plnej miere moje telo i dušu
pre svoje ciele.
Príď a vládni mi!
Nech nie som viac ja, ale my.
Ty vo mne a ja v Tebe.

Pavol Kacvinský

Tí, ktorí prichádzajú

Tak ako každý rok, aj teraz máme my starší o jednu starosť naviac. Nastúpia nováčikovia a my sa musíme naučiť nové mená a priradiť ich k tým správnym tváram. Samozrejme, neostáva len pri tom. Každý z prvákov ponúka svoju osobitosť k službe v našom spoločenstve. My sa tešíme a sme plní očakávania. A keďže sme tušili, že na nich budete zvedaví aj Vy, tak ich trochu predstavíme.

1. Ktorá seminárna cnosť je tvojmu srdcu najbližšia a prečo?
2. Ktorá časť denného programu v seminári sa ti páči najviac?
3. Ktorý je tvoj najobľúbenejší citát? Prečo?
4. Čo by si ako kňaz v novej farnosti zaviedol ako prvé? Prečo?

Matúš Hatok, 19 rokov, Petrovany

1. Cnosť dochvíľnosť.
2. Najviac sa mi páči moderovaná adorácia a spánok.
3. Môj najobľúbenejší citát je: *„Kto je bez hriechu, nech prvý hodí kameňom.“* Lebo nikto nie je bez hriechu a viem, že ho nemá kto hodiť po mne (ten kameň).
4. Neviem presne, podľa situácie a farnosti.

Bystrík Sabo, 28 rokov, Sečovce

1. Spolupatričnosť.
2. Vychádzka.
3. Je to skôr životné krédo: *„Keď si sa narodil, všetci sa smiali, iba ty si plakal. Ži tak, aby keď budeš umierať, všetci plakali a tebe sa na tvári objavil spokojný úsmev.“* A prečo? To nepotrebuje komentár.
4. Skôr by som sa snažil spoznať ľudí a ich kultúru. Čo ďalej, netuším.

Marek Vajs, 20 rokov, Humenné, farnosť Troch košických mučeníkov

1. Zbožnosť, pretože každý kňaz by mal byť v prvom rade zbožný.

2. Najviac sa mi páči svätá omša, pretože môžem prijať Eucharistiu, z ktorej žije každý katolík.

3. *„Čo ste urobili jednému z týchto mojich maličkých, mne ste urobili."* Človek sa môže skutkami voči svojim blížnym priblížiť ku Kristovi.

4. Ako prvé by som zaviedol adorácie, pretože v súčasnosti málo ľudí chodí na adorácie.

Pavol Kačmarčik, 26 rokov, Spišská Stará Ves

1. Usilovnosť, zbožnosť.

2. Rozjímanie – získavam a prehlbujem ním svoj vzťah k Bohu, sv. omša.

3. *„Hlas volajúceho na púšti, pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky."*

4. Dlhšie pobožnosti, aby sa viac modlilo.

Tomáš Svat, 19 rokov, Ľubotice, farnosť Nižná Šebastová

1. Najviac sa mi v seminári páči spolupatričnosť a duch priateľstva, ktoré medzi seminaristami vládnu. Tie dokážu vytvoriť bratskú až rodinnú atmosféru, ktorá nás učí žiť s inými ľuďmi a spoločne spolunažívať v pokoji a mieri.

2. Adorácia, lebo je to čas, kedy môžeme byť bližšie pri Ježišovi, modliť sa a vnímať hlbšie jeho prítomnosť. V nej spoznávame nielen Ježiša, ale aj seba, a hlavne náš vzťah k nemu.

3. *„Ježiš nie je posledná nádej, ale prvá možnosť,"* povedal otec biskup Stolárik v jednej svojej kázni. Táto veta vyjadruje vzťah kresťana k Ježišovi. Ježiš je ten, ku ktorému sa máme utiekať v každej chvíli a nielen vtedy, keď nám to vyhovuje alebo keď to potrebujeme. On je tu pre nás stále a aj my by sme s ním mali prežívať každý jeden náš deň.

4. Nič. Myslím si, že kňaz, ak príde do novej farnosti, mal by ľuďom najprv načúvať a pochopiť ich. Až potom by mohol začať robiť nejaké zmeny.

Gabriel Benka – Rybár, 20 rokov, Bardejov – mesto

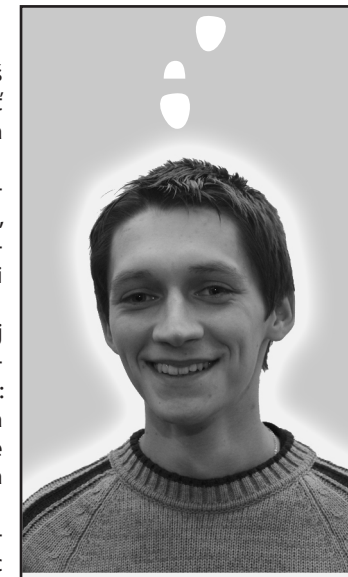

1. Podstatou seminárneho života je život s Kristom. Pán Ježiš povolal apoštolov, aby boli s ním. Počas formácie si chcem osvojiť učenie Krista, nasledovať ho, chcem sa snažiť napodobňovať ho a byť s ním čo najužšie spojený.

2. Ak nerátame slávenie Eucharistie ako centrum a vrchol celého kresťanského života, tak spoločné slávenie liturgie hodín, najmä kompletória. Je cítiť silu zo spoločného recitovania žalmov, ktoré mám veľmi rád. Zvlášť pekné je, keď sa niektoré časti žaltára spievajú.

3. Mám rád veľa citátov zo Svätého písma alebo od naozaj veľkých ľudí ako je Matka Tereza či mnoho iných. Ale v poslednom čase ma zaujal citát z príhovoru otca Bartolomeja Salanciho: *„Dobre jedzte, spite a buďte normálni."* ☺ Čo sa Svätého písma týka, je to 2 Kor 12, 9: „Stačí ti moja milosť, lebo sila sa dokonale prejavuje v slabosti." Niekedy si uvedomujem svoju nehodnosť a ľudské slabosti, a predsa Božia milosť je to jediné a potrebné.

4. Dbal by som na to, aby boli veriaci v prvom rade duchovne vedení – ako nás na duchovných cvičeniach povzbudil otec kardinál Tomáš Špidlík. A povzbudzoval by som k častejšiemu a pravidelnejšiemu sláveniu liturgie hodín. Ale to je ešte skoro hovoriť, veď som iba na začiatku duchovnej formácie a cesta ku kňazstvu je dlhá.

Pavol Kacvinský, 20 rokov, Valaliky

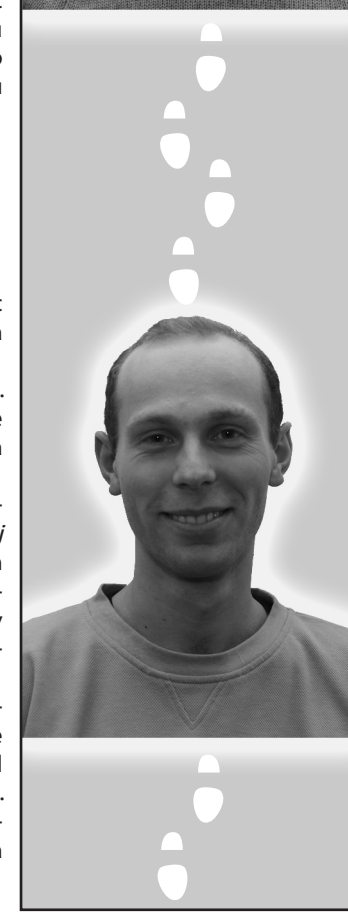

1. Priznám sa, že nemám v seminárnych cnostiach nejakú viac preferovanú. Zatiaľ ma najviac nadchýna priateľskosť. To, že sa snažíme pomáhať jeden druhému.

2. Adorácia – jednoznačne. Vtedy sme fyzicky spolu s Bohom. Hľadíme priamo na neho, na jeho Eucharistické telo. Ja osobne potom zabúdam na všetko mimo nás. Je to čas len pre mňa a pre Boha.

3. Mojím najviac používaným, a preto aj najobľúbenejším citátom je výrok sv. Františka z Assisi: *„Cirkev moja, Cirkev moja, aj keď si zašpinená, predsa si len moja Cirkev!"* Týmito slovami som často ospravedlňoval chyby, ktoré sa vykonali v Cirkvi. Veď ju tvoria ľudia – a všetci sme hriešni. Ale krása je práve v tom, že Cirkev je aj napriek tomu vždy svätá, lebo práve Pán Ježiš ju svojou obetou a víťazstvom posvätil.

4. Priznám sa, že až tak dopredu som nerozmýšľal. To by zaiste záviselo od danej farnosti. Určite by som nechcel robiť veľké zmeny oproti tradícii, ktorá tam vládne. Ale snáď by som zaviedol pravidelné moderované adorácie večer a počas nich spovedanie. Urobiť kostol miestom stretnutia človeka s Bohom aj v určitej intimite. A určite by som sa snažil zapájať deti a mládež do života farnosti.

Štefan Migač, 19 rokov, Rozhanovce

1. Za najväčšiu cnosť považujem odvahu. Veľa ľudí cíti povolanie, ale nedokáže pozbierať odvahu na takú službu. Je to obeta pre Krista, ale získavame tak nesmierne milosti, ktoré si nedokážeme ani predstaviť.

2. Najviac sa mi páči silencium. Je to čas, kedy sa môžeme ponoriť do toho najkrajšieho myslenia spolu s Bohom. Aj čas pri učení, keď máme študijné silencium. A navyše sa vtedy nemusím nikomu zdraviť – ani starším, ani predstaveným. ☺

3. William Butler Yeats: *„Ale ja, chudák, mám len svoje sny. Rozprestrel som svoje sny pod tvoje nohy. Našľapuj mäkko, pretože šliapeš po mojich snoch."* Každý z nás má svoje sny, predstavy o tom, čo by chcel robiť. A podľa toho, ako sa my správame k ľuďom, tak sa oni budú správať k nám, a hlavne k našim snom. Preto sa mi veľmi páči tento výrok. Upozorňuje ma na to, ako sa mám správať a že každý človek má svoje sny.

4. Vo farnosti by som veľmi rád zaviedol vešpery, lebo sa mi páči ich spev, ale keďže ja neviem spievať, tak by to nešlo. Takže radšej ruženec pred omšou (samozrejme, predmodlievať by som dal miništrantov ☺) a zaviedol mládežníčke a detské sväté omše. Deti a mládež sú budúcnosťou sveta aj celej Cirkvi, preto by sme im mali venovať dostatok času a priestoru.

Peter Petro, 20 rokov, Majerovce, farnosť Sedliská

1. Boh každému z nás nadelil do vienka isté talenty. Jednému to, druhému ono. Nám spáčom je srdcu najbližší dlhý, nikým nerušený spánok. Keďže tu je to trochu prísnejšie, mojím problémom je skoré vstávanie. Je ťažko si zvyknúť, ale s Božou pomocou to nejako zvládnem.

2. Každá z možností je pre mňa nejako špecifická. No dobrému obedu asi ťažko niekto odolá. Po ňom krátka prechádzka so spolubratmi tiež nie je na zahodenie.

3. *„Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným."*

4. Neviem teraz povedať, čo by som v novej farnosti zaviedol ako prvé. Pokračovať v začatom, rozvíjať to, poprípade zaviesť nejakú novú pobožnosť k Panne Márii, Ježišovi, Svätým. Samozrejme, nesmiem zabudnúť na našu mládež. Organizovať stretnutia, rôzne akcie, jednoducho pracovať s nimi. Viesť ich na ich duchovnej ceste k Bohu.

Priateľ odvedľa

Dovoľujem si predstaviť človeka, ktorý sa stal mojím priateľom. Sám totiž hovorí, že „život nie je čas, je to stretnutie s priateľmi". Pozývam vás teda na stretnutie s naším spoločným priateľom Tomášom kardinálom Špidlíkom.

Tým z vás, ktorým toto meno veľa nehovorí, ponúkam stručný prierez jeho životom. A tým, ktorí ho poznajú lepšie, dúfam, že ponúknem aj nejakú novú informáciu.

Pôvodom je Čech, ktorý však väčšinu svojho života prežil v zahraničí. Po ukončení základného a stredoškolského vzdelania začal študovať na Filozofickej fakulte MU v Brne. Krátko nato však boli všetky vysoké školy zatvorené a on vstúpil do Spoločnosti Ježišovej (jezuiti). Jeho noviciát ako aj štúdiá boli prerušené nacistami. Po vojne bol poslaný na štúdiá teológie do Holandska. Tam aj prijal kňazské svätenie. Neskôr odišiel do Talianska, kde po zistení, že cesta späť do vlasti je nemožná, začal pracovať vo Vatikánskom rozhlase. Známymi sa stali hlavne jeho piatkové príhovory, ktoré boli prekladané do mnohých svetových jazykov. Viac ako 38 rokov pôsobil ako špirituál (zodpovedný za duchovné vedenie) v kolégiu sv. Jána Nepomuckého v Ríme. Obhájil doktorskú prácu a začal prednášať na mnohých univerzitách. Stal sa odborníkom na spiritualitu kresťanského Východu. Od roku 1991 žije a pracuje v Centre Aletti v Ríme, ktoré sa zaoberá štúdiom tradícií kresťanského Východu vo vzťahu k problémom dnešného sveta a kultúry. V roku 1995 sa v rímskej kúrii na pozvanie pápeža Jána Pavla II. konali exercície (duchovné cvičenia), ktorých autorom bol práve on. Je nositeľom mnohých vyznamenaní, tak štátnych, ako aj cirkevných. Niekoľko čestných doktorátov či čestných občianstiev by sme tiež našli na jeho konte. On sám o svojej knižnej tvorbe povedal: *„Môžem Pánu Bohu poďakovať, že z tých kníh, čo som napísal, je už asi stopäťdesiat prekladov vo východných jazykoch. Sedem je dokonca po arabsky. Prvý s dovolením Saddáma Hussajna."* Na slovenskom trhu môžeme nájsť jeho tvorbu tak v češtine, ako aj v slovenčine.

Medzi najnovšie knihy, pod ktoré sa podpísal, patrí aj útla knižka, ktorá prispieva do dlhotrvajúcej polemiky o budúcnosti Európy jasným pohľadom. Je to vlastne kardinálova prednáška, ktorá odznela v máji 2007 na Masarykovej univerzite v Brne. Tam zaznamenala taký ohlas, že sa ju rozhodli vydať v knižnej podobe pod názvom Duchovná jednota novej Európy. Spočiatku sa venuje dejinám Európy, na ktoré sa pozerá z rôznych strán, tak politickej a kultúrnej, ako aj filozofickej a náboženskej. V Slovanoch vidí národy, ktoré ešte akoby neprehovorili na európskej pôde a teda je rad na nich, aby vystúpili na oči ostatných národov v plnej sile a kráse svojho kul-

Človek bez Krista je nepochopiteľný

Redaktori vždy musia hútať, koho si vybrať na rozhovor, aby to bola nielen celebrita, ale aby aj samotný rozhovor mal čo povedať čitateľom. Keď sme sa dozvedeli, kto k nám príde v septembri na duchovné cvičenia, razom sme mali po probléme. Patrí k celebritám našej Cirkvi, a určite sa ho oplatí počúvať. Žiadne slovo z jeho úst nebolo vypustené daromne. A keď k tomu pridal aj svoj typický humor, tak sme naozaj zažili krásnu obrodu ducha.
Český kardinál Tomáš Špidlík.

Už dlhé roky ste jezuitom. Ako ste sa k nim dostali?

Vždy ostatných trošku sklamem, keď poviem, že ma tam dostal Hitler. *(smiech)* Študoval som na univerzite filológiu. Vtedy prišlo obsadenie nacistami, prišlo gestapo a zatváralo študentov na internáte. Mňa zobrali tiež, ale jeden z gestapákov ma prepustil von. Potom som pracoval v továrni a napadlo mi s jedným kolegom ísť k jezuitom. Prišiel som tam a zistil som, že to ide.

Ako došlo k vášmu menovaniu za kardinála?

Ako k tomu došlo vám povedať neviem. To musia vedieť vo Vatikáne. Ja vám môžem iba povedať, čo som odpovedal Svätému Otcovi. Požiadal som ho, aby ma oslobodil od biskupského svätenia, lebo už nič také Cirkev nepotrebuje a v mojom veku sa už odo mňa nemôže nič očakávať. Ďakujem za menovanie za kardinála nie kvôli sebe, ale kvôli mojej práci, že bola ocenená a pochopená.

Cez duchovné cvičenia ste povedali, že každý si má nájsť svoj spôsob modlitby. Aký je ten váš?

Samozrejme, učil som sa odvšadiaľ, ale najviac som prijal od slovanských autorov. Aj tú známu Ježišovu modlitbu. Je to, ako keď vidíte obchod s dobrým tovarom a to, čo sa vám najviac páči, si vezmete. A nie vždy si vezmete to isté. Lebo život sa mení.

V Košiciach ste počas svojho príhovoru kňazom povedali, že keď ste prednášali v Afrike, ponúkli ste im niečo zo slovanskej spirituality, čo oni vnímali veľmi pozitívne. V čom teda spočíva výnimočnosť našej slovanskej spirituality?

U slovanských mysliteľov, ktorí boli zabudnutí, sú niektoré obohacujúce prvky. Celá západná spiritualita je postavená na všeobecnom a zákonitom: takto musia všetci myslieť, taký je zákon. Nie je tam miesto pre osobu. Ale Berďajev hovoril, že je potrebné zmeniť mysle-

túrneho a duchovného potenciálu. V závere knihy vyjadruje istú analógiu medzi dianím v dobe Veľkej Moravy a dneškom, keď opisuje Slovanov na čele so solúnskymi bratmi ako prvok, ktorý mal prispieť k zjednoteniu rozpadajúceho sa Rímskeho impéria: *„Aká by tu bola analógia s dneškom? Dnešný Východ a Západ sa dá vidieť v ďaleko širšom zmysle. Tak, ako ku vtedajšej Veľkej Morave, sa dnes upierajú oči k celej Európe. Tá by mala byť mostom zmierenia. Bohužiaľ, ona si ešte sama nie je vedomá svojej identity a je kultúrne nesúrodá.(…) Nie je snáď príhodná doba, aby sme k tomu prispeli práve dnes?“*

Dúfam, že si náš nový spoločný priateľ našiel miesto vo vašom srdci, tak ako si ho našiel v mojom. A aby som vás presvedčil, že je to človek plný elánu, na záver jeho výrok: *„Musím sa dočkať deväťdesiatky. Viete prečo? Pretože po deväťdesiatke umiera málo ľudí – podľa štatistiky.“*

Dalibor Ondrej
Foto: Stanislav Vinter, Ladislav Varga

nie, je potrebné výjsť od osoby k ostatným. To je niečo nové, čo môže ostatných obohatiť. A pochopili to. Kniha o ruskej spiritualite, ktorú som napísal, mala veľký úspech vo svete.

Tomáš kardinál Špidlík SJ

Narodil sa 17. 12. 1919 v Boskoviciach. Cez vojnu vstúpil do jezuitského rádu, teológiu doštudoval v Holandsku, kde bol roku 1949 vysvätený na kňaza. 37 rokov bol špirituálom v českom Nepomucene v Ríme. Prednášal spiritualitu kresťanského východu, publikoval veľa kníh a článkov, ktoré boli preložené do mnohých jazykov. Je držiteľom čestných doktorátov a vyznamenaní. V roku 2003 ho pápež Ján Pavol II. menoval za kardinála. Žije v Centre Aletti v Ríme.

Je zvláštne, že vy, český kňaz, kňaz zo západu, sa zaoberáte východom, obzvlášť Ruskom. Ako ste sa k nemu dostali?

Keď prišli Cyril a Metod do Ríma, dostali privilégiá, ktoré nikto dovtedy nedostal. Ako sa to stalo? Pápež Hadrián si uvedomil, že Slovania, ktorí sa dostali medzi východ a západ, by mohli byť mostom, ktorý ich spája. Bohužiaľ, svet bol už tak rozdelený, že sami Slovania sa rozdelili na východných a západných. Dnes je celá Európa v tejto situácii – ďaleký východ a ďaleký západ. A Európa bude alebo mostom, alebo skončí rozdelená. Ak hovoríme o Európe, myslíme tým celú Európu. Francúzi sa však starajú iba o francúzskych autorov, Nemci o nemeckých, preto sa musí niekto postarať aj o slovanských autorov. Keď som sa dostal k východnej spiritualite, ktorú založil môj predchodca, chcel, aby som sa venoval arménskej spiritualite. Hovoril, že je bohatá a nie je tu nikto, kto by sa jej venoval. Začal som sa učiť arménsky. Ale už som nemal na to veľkú chuť a tak som mu povedal, že si vezmem slovanskú. On na to, že tam nie je nič nové. Vraj boli pokrstení, keď bolo už všetko vytvorené, že to nestojí za to. Myslím, že som svetu dokázal, že tam ešte niečo pekné bolo.

Z ruských spisovateľov často spomínate Dostojevského. Čím vás oslovil?

Hovoril, že pokiaľ nemáme osobného Krista, je tu snaha urobiť z kresťanstva ideológiu. To nie je Kristus. Musíme vychádzať z osoby Krista. Pýtame sa: *„Čo prináša Kristus?“* Zjavenie. Dostojevskij si vyberá obyčajných ľudí a vychádza z toho, že človek bez Krista je nepochopiteľný. Najmä čo sa týka problému slobody a poriadku, ktoré sú bez Krista neriešiteľné. Tak sa stanete len veľkým inkvizítorom, budete problém presúvať z jednej strany na druhú a nič tým nevyriešite.

Dostojevskij okrem iného povedal: *„Krása spasí svet.“* Kde ste našli krásu vy?

Technická mentalita vychádza z toho, že idea je a musí byť jasná a odlišná od druhej. Toto je lampa, toto je stôl, toto je kniha. Čím viac, tým ďalej sa iba analyzuje. Nerobí sa syntéza. Ale ak je niečo krásne, v jednom je vidieť druhé. Prečo je uhlie škaredé a diamant pekný, keď sú chemicky rovnaké? Pretože keď vidím uhlie, vidím iba uhlie, ktoré je škaredé. Ale v diamante vidím nebeské svetlo. To je krása. V tom, čo vidím, vidieť niečo vyššie. A čo je najkrajšie? Kristus Pán. *„Kto vidí mňa, vidí Otca.“* To je jediná možná syntéza, aká sa môže urobiť.

Vatikán prednedávnom vydal vyhlásenie o vyjasnení niektorých otázok o Cirkvi a iných cirkvách, kde sa medzi iným spomína aj potvrdenie pravosti Katolíckej cirkvi. Prečo to vyvolalo také negatívne reakcie práve u pravoslávnych kresťanov?

Stále bojujem proti označeniu „pravoslávni“ či „katolíci“. To je množné číslo, ktoré nič nevyjadruje. Pravoslávny - kto je to? Keď sa ma pýtajú: *„Boli ste v Rumunsku. Ako vás prijali pravoslávni?“* ja odpoviem: *„Nikdy som nešiel navštíviť žiadnych pravoslávnych ani katolíkov. Išiel som navštíviť priateľov. Oni ma prijali dobre a s tými druhými nemám o čom hovoriť.“* Ani všetci Slováci nie sú rovnakí. Akí sú Slováci? Akí sú Košičania? Akí sú košickí seminaristi? To je všeobecné, nepekné myslenie dnešnej technickej spoločnosti, ktorá zavádza takéto myslenie do kultúry, do náboženstva. To musí byť osobné.

Povedzme si teraz niečo aj o ekumenizme. Ako by ste ho zadefinovali?

Snaha zachytiť to, čo je živé a dobré, aby rástlo. Tak ako to rastie v nás, aby to rástlo aj v druhých. Kresťanstvo rástlo zo Starého zákona pomaly, a tak aj každý človek zažíva vo svojej osobe rast pomaly.

Ako si predstavujete Kristovu túžbu *„Aby všetci boli jedno“* v praxi?

Pomáhať každému, aby dorástol do Krista. Aby sme boli jedno, ako som *„ja a Otec“* jedno. Všetko dobré tak začína v Kristovi z Ducha Svätého. Ľudia sú toho schopní, veď pomaly každý rastie.

Ako sa pozeráte na ekumenizmus z vlastnej skúsenosti?

Mám veľmi veľa dobrých priateľov medzi pravoslávnymi. Medzi mojimi žiakmi je aspoň desať pravoslávnych biskupov a carihradský patriarcha. Čo si ešte môžem priať?

Viete si predstaviť zbliženie aj v rámci liturgie alebo náuky?

Človek niečo tvrdí v myšlienkach, ale srdcom je často oveľa bližšie ako ten, kto niečo hovorí ideologicky. Ľudská osoba je viac ako reči. Všetci sú za demokraciu, ale ako tú demokraciu chápe jeden alebo druhý... to sa musím pozerať, s kým hovorím.

Témou tohto čísla Boromea je rodina. Čo si myslíte o zmiešaných manželstvách? Nie je do týchto rodín vnesený skôr neporiadok kvôli rôznosti ako poriadok?

Na to nepotrebujete môj názor, lebo je tu oficiálny názor Cirkvi. Náboženstvo je tu na to, aby sa vychovávalo vo viere aj doma v rodine. Ak sú dvaja rôzneho náboženstva, tak to nie je práve ľahké, ale môže byť prípad, že aj napriek rozdielom to ide. Napríklad muž povie, aby matka učila deti. *„Ja som evanjelik a nebudem sa do toho pliesť, vy sa modlite s matkou.“* Tieto deti sú možno lepšie katolícky vychované, ako by boli u oboch katolíckych rodičov. Musíme pozerať na osoby. V tom má cirkevné právo výhodu. Štátne právo povie: tak to musí byť. Ale cirkevný zákon má vždy predstaveného, ktorý môže dať dišpenz, ak by to nebolo na škodu. Tak to chcel Kristus so Starým zákonom proti farizejom: Zákon je zákon, ale zákon je, aby sme robili dobro a nie zlo.

V dnešnej dobe sa často útočí na rodinu. Ako pomôcť kresťanským rodinám, aby nestratili identitu a splnili úlohu, ktorú im Boh zveril?

Urobiť zákon nepomôže. Treba mať prípravu na manželstvo tak, ako je príprava na kňazstvo. Lebo manželstvo je tiež sviatosť, ktorá potrebuje prípravu. Podľa mňa je najhoršie to, že sa mladí berú v kostole, ale nechcú sa zaviazať. To znamená, že manželstvo je neplatné. Ale ako sa má vyhlásiť za neplatné, keď pred dvoma svedkami podpísali, že sa chcú zobrať? Je to falšovanie, hrozné falšovanie skutočnosti. Tomu musíme predchádzať. Pamätajte, že v kostole idete prisahať vernosť jeden druhému. Ak to nechcete robiť, tak to nie je manželstvo. Snúbenci sa musia dobre pripraviť, ale musia sa nájsť tí, ktorí to budú vedieť pekne podať. Tak, ako sa hľadajú dobrí profesori teológie, aby dobre pripravili seminaristov. Keď nie sú, tak je to tiež všetko hore nohami.

Pavol Hrabovecký
Foto: Stanislav Vinter

Návraty

Po roku sme späť. Čo viac k tomu dodať?
Vaši ex-pastoračiaci

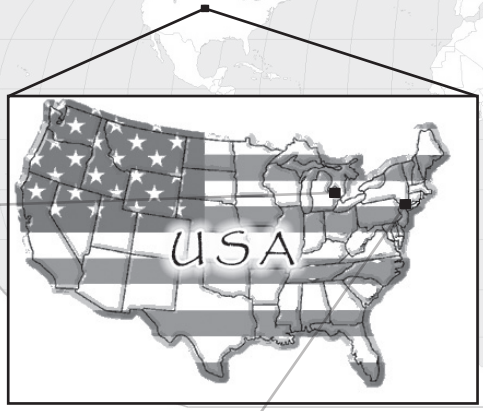

Dalibor Ondrej, Cleveland, Ohio, USA

Môj pobyt v Clevelande sa skladal z troch častí. Prvá bola v kláštore benediktínov, kde som sa spolupodieľal na spoločnom živote modlitby a práce. Druhá etapa pobytu sa skladala zo služby veriacemu spoločenstvu vo farnosti St. Malachi spravovanej diecéznym kňazom, v centre mesta, ako aj služby chudobným a bezdomovcom, pre ktorých sme pripravovali každodenný chlieb a distribuovali ošatenie. Posledná časť bola vo farnosti Assumption na predmestí Clevelandu, ktorú spravujú benediktíni. Tento uplynulý rok mi pomohol uvedomiť si, aké úžasné je prírodné bohatstvo, bohatstvo kultúry a viery našej krajiny i Európy.

Ladislav Varga, Oratórium sv. Filipa Neriho, New York, USA

Mojou úlohou bolo pomáhať vo farnosti, ktorú spravovalo Oratórium sv. Filipa Neriho. Vďaka tomu som mohol vidieť radosti a starosti, aké ma Cirkev v USA i dôsledky rozluky Cirkvi od štátu. Jedným z následkov bolo aj zatvorenie jedného zo šiestich kostolov, ktoré daná komunita spravovala. Ale na druhej strane ma veľmi oslovilo vyučovanie náboženstva vo farnosti a mnohé iné akcie zamerané nielen na deti, ale aj na dospelých a starších, napr. karneval, Fiesta pri príležitosti sviatku Božského srdca, Súťaž talentov, Klub 300, stretávanie sa jedenkrát v mesiaci po sv. omšiach v nedeľu pri raňajkách. Zvlášť bolo pekné sledovať obetavosť rodičov a oduševnenosť učiteľov – dobrovoľníkov pri vzdelávaní detí, k čomu som svojou troškou prispel aj ja.

Ďalším miestom, kde som trávil čas, bolo štúdio HALLEL, ktoré sa podieľa na šírení kresťanstva cez masmédiá. Jeho súčasťou je aj spoločenstvo, ktoré každý štvrtok slávi Seidar, ktorý je veľmi podobný Poslednej večeri Pána.

Bola to zaujímavá skúsenosť vidieť život Cirkvi nielen za hranicami Slovenska, ale aj Európy, ktorá mi rozhodne priniesla mnoho do života.

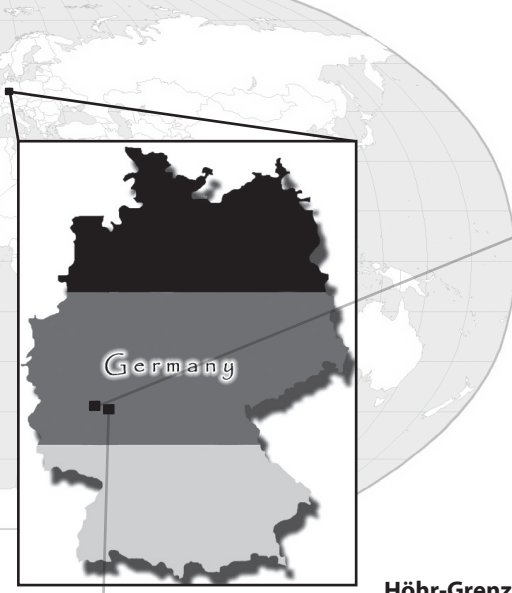

Roman Labuda,
Höhr-Grenzhausen, Nemecko

Môj pastoračný ročník som prežil v ďalekej slnkom rozpálenej krajine –v Juhoafrickej Republike. Ale nie, teraz vážne! V malom mestečku Höhr-Grenzhausen v Nemecku. Keby ste sa ma spýtali, či má pastoračný ročník význam, bez zaváhania by som vám odpovedal: ÁNO a veľký. Až tu som pochopil, aké ťažké sú začiatky v cudzej krajine, kultúre a prostredí. Ale aj to, že Ježiš je stále pri nás a s ním prekonáme svoje hranice mnohonásobne. Domov som si priniesol obrovský balík skúsenosti, ktoré sa snažím zúročiť v mojom duchovnom, ale aj osobnom živote. Čo ešte dodať? Azda len to, aby sme sa hneď pri prvom náznaku problémov nevzdávali, ale vytrvali, lebo len tak budeme môcť dosiahnuť veľké veci.

Lukáš Nemčík,
Niederselters, Nemecko

Určite ste už niečo počuli o jehovistoch alebo ste sa dokonca s nimi stretli. Centrálu pre strednú a východnú Európu majú v dedine Niederselters asi 50 km vzdialenej od Frankfurtu. Práve v tejto dedine (nie medzi jehovistami ☺) som prežil svoj pastoračný ročník. Začiatky boli náročné, pretože bolo potrebné prekonať nielen jazykovú bariéru, ale na moje počudovanie aj kultúrnu. Hoci Nemecko nie je od nás veľmi vzdialené, predsa bolo badať rozdiely v mentalite i pastorácii. V každom prípade som vďačný za čas, ktorý som tam strávil, za nových ľudí, ktorých som spoznal, za nové názory a prístupy, s ktorými som bol v konfrontácii a hlavne za veľa skúseností, z ktorých sa snažím a budem snažiť ešte poučiť.

Marek Pančišin,
Chabeuil, Francúzsko

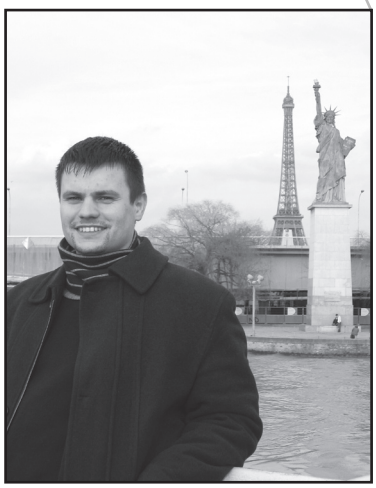

Môj pastoračný rok vo francúzskej diecéze Valence som začal v septembri 2006, keď som vycestoval na dobrodružnú cestu do Lyonu, kde ma čakal farár Guillaumme Teissier. Býval som na fare v malom mestečku Chabeuil (100 km južne od Lyonu), kde som mal svoju podkrovnú izbu. Celý rok bol pre mňa veľkou výzvou, hoci začiatky v novom prostredí neboli ľahké. Pomáhala mi veľká ochota a trpezlivosť ľudí, s ktorými som sa stretával. Zvlášť starostlivosť kňaza Raymonda Peyreta, s ktorým som trávil najviac času a ktorý sa staral o môj duchovný program. Mojou úlohou bolo v prvom rade spoznávanie miestneho cirkevného spoločenstva, katechézy mladých, aktivity na fare a pomoc pri liturgických sláveniach. Veľa mi dali tiež poznávacie výlety – Rím, Paríž, Avignon a pútnické miesta ako Ars či La Salette, no osobitne návšteva rodiska Marty Robinovej, veľkej mystičky 20. storočia. Za čo som obzvlášť vďačný, je skúsenosť so samotou, ktorá ma viedla viac k Bohu a oddanosti modlitbe.

Jozef Barláš, Portaria, Taliansko

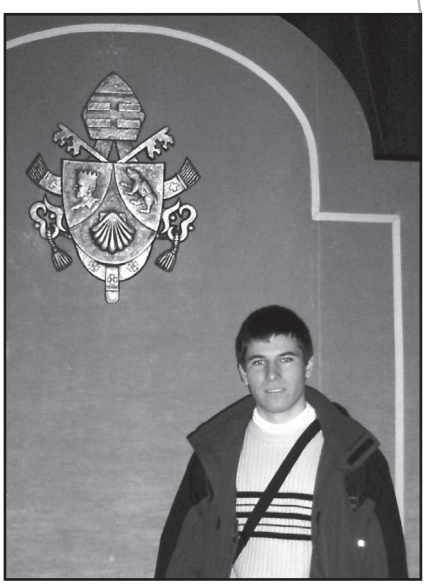

Čas od októbra 2006 do júna 2007 som strávil na jednom z najzaujímavejších miest na svete. Viem, že to tvrdia všetci, ale Portaria, frazione di Acquasparta, aké je jej celé meno, je predsa len výnimočná. Ide o dedinku v srdci Talianska, v hornatom umbrijskom kraji poznačenom odkazom sv. Františka, Benedikta, Rity, Školastiky a mnohých ďalších. Ľudia sú tu veselí, prístupní a priateľskí, prostredie prekrásne, všetko dýcha históriou a príbehmi starých Etruskov, Umbrov, Rimanov a Talianov.

Farnosť je neveľká a spolu s filiálkou, Macerinom, má len okolo šesťsto obyvateľov. Farárom je tu Slovák Marcel Gábor, čo bolo výhodou nielen pri problémoch s komunikáciou. Moja činnosť vo farnosti bola pestrou zmesou rôznorodých aktivít. Asistoval som pri liturgii, chodil na kurz taliančiny, pomáhal som v miestnom oratóriu a na fare. V každodennom kolobehu života tejto usadlosti som mal možnosť privyknúť si na spôsob života inej kultúry, pochopiť aspoň trochu mentalitu národa, ktorý je odlišný od môjho a objaviť dôležitú vlastnosť Cirkvi – univerzalitu.

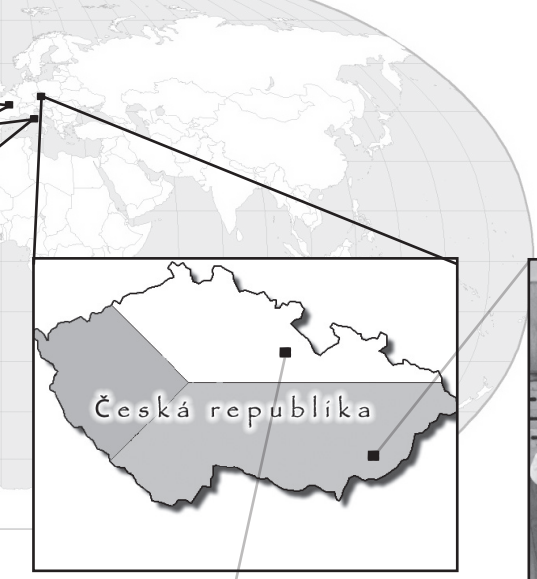

Peter Jano, Napajedla, Česká republika

Nemyslel som si, že s Moravákmi máme toho až tak veľa spoločného. Reč, mentalita a aj nábožnosť sú dosť podobné tým našim, takže nebolo pre mňa veľkým problémom si zvyknúť. Rozdiel som však vnímal pri nadväzovaní nových vzťahov. Už po krátkom čase som zistil, že autoritou vás neurobí iba fakt, že ste kňaz či bohoslovec, ako je to na východnom Slovensku, ale ľudský prístup ku každému človeku. Začínate ako každý iný a je len na vás, kým sa medzi ľuďmi stanete. Pre týchto ľudí je priateľstvo jedným zo spôsobov evanjelizácie.

Kňazská formácia a zvlášť pastoračný ročník je časom každodenných rozhodnutí. Spoznal som pastoráciu so všetkým, čo ponúka. A vďaka ľuďom, ktorí ma na Morave prijali, môžem povedať, že rozhodnutie ísť ďalej bolo oveľa jednoduchšie. Preto im zo srdca ďakujem.

Pod úpätím Orlických hôr v malom mestečku Dobruška vo východných Čechách som prežíval rok, ktorý sa zapíše do môjho životného denníka. Moje pôsobenie v Čechách som strávil s tromi kňazmi z rehole sv. Vincenta De Paul, ktorí tam pôsobia ako misionári a som rád, že som sa zapojil do misií, ktoré ma obohatili po každej stránke. Svoje poobedňajšie chvíle som prežíval s deťmi na náboženstve na školách v Dobruške a blízkom okolí, na ktorých som sa učil vlastnej trpezlivosti a detskej prefíkanosti. Ďakujem. Počas celého roka prebiehali akcie s každou vekovou skupinou, od maloletých detí až po dôchodcov. Povzbudzoval som sa na odvahe mladých, ktorí sa nebáli vyjadriť svoje presvedčenie a svoju vieru v tomto svete. Spoločne sme chodili na stretnutia mládeže, ktoré sa konali stále v inej farnosti. No a moje telo zase dostalo „do tela" pri hokeji a futbale, po ktorom ostali našťastie iba odreniny a nejaké tie modriny. Bol to rok vyplnený zážitkami, skúsenosťou a novými priateľmi.

Martin Murajda, Dobruška, Česká republika

Matúš Tirpák, Fričovce

Uplynulý rok strávený vo farnostiach bol veľmi pestrý a zaujímavý. Bol ozajstnou skúškou viery a povolania. Pomohol mi upriamiť pozornosť na to, čo je skutočne dôležité i uvedomiť si, že povolanie nie je samozrejmosťou, ale darom Božím. Popri klasických činnostiach (miništrovanie, kancelária, stretká, náuky) si rád spomínam na premiéru literárno- dramatického predstavenia o sv. Vavrincovi či tzv. detské soboty plné hier a výletov. Pekné boli i chvíle strávené vo futbalovom prostredí. Aj touto cestou sa chcem poďakovať dp. Petrovi Čigášovi za pekný vzor kňazskej služby, za vytvorenie úprimného vzťahu i chvíle strávené v kňazskom spoločenstve.

Martin Gazdačko, Bardejov

Na pastoračný ročník som bol poslaný predstavenými kňazského seminára do farnosti Bardejov. Všetci moji predchodcovia mi toto miesto vykreslili veľmi pozitívne, že je tam veru čo robiť. A mali pravdu. Človek sa mohol realizovať v rôznych oblastiach, stačilo si len vybrať. Stretol som sa s milým prijatím na fare a srdečnosťou veriacich. Od bežného života na fare a pochytenia nejakých základných veci v kancelárii mi veľmi dobre padla skúsenosť s vyučovaním náboženstva. Počas roka prebiehala príprava birmovancov, s ktorými sme mávali každý týždeň stretnutie. Veľmi živou záležitosťou boli stretká miništrantov, kde našiel realizáciu cez aktivity a športovanie snáď každý miništrant. K nevšedným zážitkom patrili sväté omše v zariadení ALIA pre mentálne a fyzicky postihnutých a tiež v Hospici Matky Terezy.

Ak by som mal v krátkosti zhodnotiť pastoračný ročník, tak je to jednoznačne pozitívna skúsenosť.

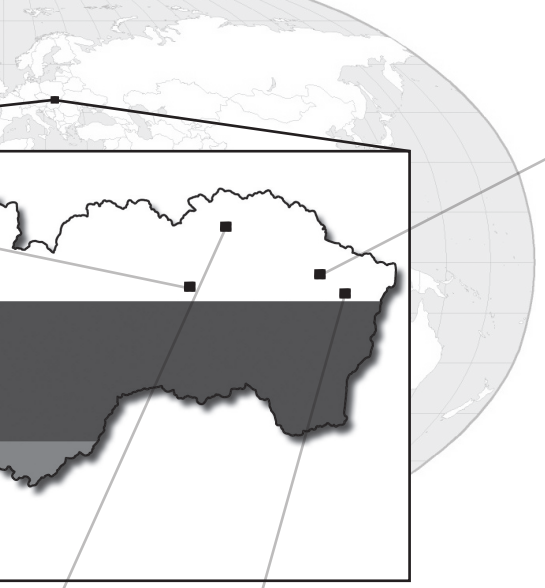

Štefan Kačmár, Zbudské Dlhé

Malá dedinka obklopená lesmi, na vŕšku kostol zasvätený sv. Štefanovi Uhorskému, hneď vedľa neho farská budova. To bol môj prvý pohľad na farnosť Zbudské Dlhé, ktorú som mohol bližšie spoznať počas ročnej pastoračnej praxe. Dnes môžem povedať, že to bol rok prežitý nielen v krásnom prostredí, ale aj s ľuďmi s krásnym srdcom. To, čo som počas troch rokov v seminári získal, som mohol teraz odovzdávať na hodinách náboženskej výchovy, pri stretnutiach s mládežou, na náukách či bežnej asistencii pri sv. omšiach. Veľkým povzbudením pre mňa boli práve chorí, s ktorými som sa takmer denne stretával pri roznášaní Eucharistie. Tu som objavoval poklady živej viery ukryté v dušiach opierajúcich sa o Božiu pomoc a lásku. Úprimnú radosť som zažil, keď som videl po prvýkrát svojich žiakov z rómskej školy prijať sviatosť zmierenia a Eucharistiu. Na ich temperament a zážitky prežité spolu s nimi určite len tak ľahko nezabudnem.

Počas tohto roka som mohol bližšie spoznať a objaviť krásu a radosť kňazského života, za čo vďačím vdp. Františkovi Mariňákovi, správcovi farnosti Zbudské Dlhé. Božiu lásku a dobrotu som počas celého roka vnímal aj cez veriacich, ktorí ma zahŕňali svojou pozornosťou a starostlivosťou. Krásne spomienky na moju prvú skúsenosť s pastoráciou zostanú navždy.

Desať mesiacov svojho života som strávil v Belej nad Cirochou vo farnosti Najsv. Srdca Ježišovho. Ďakujem Bohu za tento čas, ktorý som využil na získanie pastoračnej praxe v rámci možností, ktoré mi boli poskytnuté. Mohol som zblízka sledovať život kňazov, ba niekedy byť do neho priamo zaangažovaný. Pôsobil som ako katechéta na miestnej cirkevnej i filiálnej štátnej škole, pripravoval som birmovancov na prijatie sviatosti birmovania a v prvopiatkových týždňoch som roznášal Eucharistiu chorým. Týmto spôsobom chcem pozdraviť a poďakovať sa všetkým, ktorých som počas spomínaných desiatich mesiacov spoznal a snáď v nich zanechal pozitívny dojem nie zo seba, ale z Cirkvi, ktorú som v tejto farnosti reprezentoval.

Tomáš Kormanik, Belá nad Cirochou

Zmeňme kalendár!

Oznamujem, že podávam návrh na úpravu kalendára. A to nielen toho svetského, ale aj cirkevného. Vianoce rozširujeme o dvaapol mesiaca. Nie, nezbláznil som sa. Len kráčam s dobou.

Minule som vošiel do obchodného domu – podotýkam, že bola asi polovica októbra – a všade vianočná výzdoba. Nadchlo ma to. Taká tá príjemná jesenná vianočná atmosféra. Mal som chuť hneď kupovať vianočné darčeky. Viacerí z vás by iste namietli, že ma oblbli, že ide o marketingový ťah. Pozerajme sa však na svet v lepšom svetle. Hlavne keď už máme zľavy na vianočné osvetlenie. Mohlo by sa, napríklad rozsvecovať spoločne v ten istý dátum, ako povinnosť svietiť autami počas jazdy. Kam sa podel duch Vianoc? Kto z nás by nechcel mať Vianoce už pred Všetkými svätými? I tí by sa určite potešili, keby žili v dobe, kde sa dá určiť všetko podľa ľubovôle. Nesporne to má svoje výhody. Krajina prosperuje ekonomicky i ekologicky. Keďže by živé stromčeky taký dlhý čas nevydržali zelené, stúpol by predaj tých umelých. Aj Ježiško by sa zmodernizoval. Napríklad by mal jednorazové plienky a namiesto akéhosi válova by mu postačil aj nákupný košík. Stačí päť korún a nejaký blízky hypermarket. Koľká to úľava pre Bohorodičku.

Vrátim sa však k tej reforme kalendára. Už by sa nevolal gregoriánsky, ale, povedzme, Akciovský, aby ho ľudia kupovali. Vianoce so začiatkom v októbri. To by znamenalo, že Adventné obdobie sa musí začať už niekedy začiatkom augusta. Predstavte si ten dvojmesačný adventný kalendár (čiže obojstranný). Samozrejme, je leto a bude treba vyrobiť aj špeciálne adventné chladiace boxy pre tie kalendáre. Nechceme predsa, aby bolo niekomu na začiatku Vianoc zle. A všetky tie ceremónie by sa mohli presunúť na verejné miesta. Viete si predstaviť lepšie a priestrannejšie miesta ako supermarkety? Taká polnočná omša v kaplnke v obchodnom centre má podľa mňa svoje čaro. Samozrejme, len v takých centrách, ktoré sú otvorené nonstop. Špeciálne spoje až ku vchodu. Už žiadne namáhavé púte kdesi na kopec ani do chladných katedrál a bazilík. Vyhrievané obchodné centrum spojené s polnočnými vianočnými zľavami. Každý veriaci dostane jednu postavičku z betlehema zadarmo a ďalšiu pri každej stovke minutej na nákup.

Štedrá večera by sa tiež začala už skôr v niektorej z reštaurácií. Každý si dá to, na čo má chuť. Žiaden cesnak ani kostnatý kapor. Štedrovečerná pizza a hamburgery s kolou. A aby sa všetko stíhalo, zapojili by sa aj miestne fastfúdy. Štedré večery by boli každé dva týždne. Mohlo by sa zdať, že by to bola neúnosná záťaž na rodinné peňaženky. Nebojte sa! Ubezpečujem vás, že sa tieto peniaze použijú na financovanie ďalších sviatkov a výstavbu nových chrámov konzumu. Staré nahradí nové, lepšie, príjemnejšie, rýchlejšie a výnosnejšie.

Keď už máme tú nábožensko-ekonomickú víziu, mohli by sme urobiť ešte aj akési dosviatkovanie. Vianoce 2. Niekedy na jar. Ale čo potom urobíme s Veľkou nocou? Radšej ju zrušme, veď aj tak veľmi nevynášala.

Lukáš Durkaj
Ilustračné foto: internet

„A Slovo sa telom stalo…“

Boh sa vtelil. Stal sa človekom, aby vykúpil človeka. V tomto období oslavujeme a pripomíname si toto obrovské tajomstvo našej viery. Skúsme sa naň pozrieť aj z inej strany. Boh vytvára rodinu vlastným vtelením. Dopĺňa, čo pripravil pre posvätenie každej rodiny. Nazaretská rodina je nám vzorom a príkladom. Tam sa spája božské, prítomné v nepoškvrnenosti Márie a vtelení Božieho Syna, s ľudským v živote Jozefa. Na tento svet prišiel Boh v tele človeka. A tá rodina, tá nazaretská rodina je svätou rodinou, lebo prijíma Boha medzi seba. *„Neboj sa Mária…“*, *„Neboj sa Jozef…“*. Nebojme sa vytvoriť rodinu, kde je Boh uprostred.

RODINA
JE ZÁKLAD ŠTÁTU

V dobách nie dávno minulých, ktoré si ročníky narodenia 80 a vyššie len hmlisto, ak vôbec pamätajú, bola táto veta často predkladaná verejnosti ako jedno z mnohých propagandistických hesiel tej doby. V podstate s týmto heslom by nemal mať problém nikto, veď myšlienka je to priam nanajvýš humanistická.

Súdruh Lenin vs. Pán Boh

My vekom múdrejší však vieme, ako chcela mať vtedajšia spoločnosť rodinu formovanú. A tomu prispôsobila aj „výchovné prostriedky", ktoré sa ponúkali mladým rodinám ako to najlepšie, čo môžu svojmu dieťaťu dať, a to od detských jaslí cez materské, základné, stredné školy až po univerzity. Zidealizované vzory neomylných, na všetko a vždy pripravených, zocelených ľudí, akýchsi socialistických supermanov nám viseli po nástenkách, usmievali sa na nás z kníh, filmových plátien a televíznych obrazoviek. Dokonca aj niektoré myšlienky takého kresťanského hnutia, ako je skauting, si dokázali tvorcovia svetlých zajtrajškov pretaviť na svoj obraz a vytvorili Pionierskú organizáciu a jej následné organizácie, len aby „pomohli" rodičom s výchovou detí. A ponuka bola vskutku „pestrá" – pionierske oddiely, schôdzky, tábory a rodičia mali postarané. Výchova mladých budovateľov socializmu bola zabezpečená v plnej šírke, pričom my, vtedajšie deti, sme si to ani neuvedomovali, pretože inú alternatívu sme ani nepoznali. A bolo nám dobre. Akurát sme poniektorí mali v hlave menší zmätok, keď nám v škole hovorili, že tvorcom všetkej dobroty na svete je súdruh Lenin & co. a doma nám babička či rodičia potichu hovorili, že nie Lenin, ale Pán Boh je tým najväčším supermanom na zemeguli. Na taký detský rozum dosť slušný chaos, nemyslíte?

Ako melú mlyny budovateľov socializmu

Prečo ten široký politický úvod? Len na ilustráciu, aby sme sa dostali do obrazu, čo malo vplyv na generáciu terajších starých rodičov a predovšetkým rodičov dnešnej počítačovej generácie. Dlhé roky sme totiž „usilovne" budovali socializmus a tí „zahnívajúci" kapitalisti mali stále výrazný bodový náskok. Hovorí sa, že Božie mlyny melú pomaly, ale isto. Ja by som si dovolil tento výrok parafrázovať na – Mlyny budovateľov socializmu mleli pomaly a s poruchami, ale ... po dlhoročnom „mletí" sa dostavil výsledok – a to v čase, keď sme mali začať budovať kapitalisticky rozvinutú, trhovú, demokratickú spoločnosť a hlavne, keď sme mali našim deťom vštepovať ideály humanizmu a myšlienky kresťanstva.

Katolícke Slovensko?

Ukázalo sa a ukazuje, že naše katolícke Slovensko nie je až také katolícke. Kvantita totiž v žiadnom prípade neznamená aj kvalitu. Často oprávnene počúvame výčitku typu *„Toto že sú kresťania? Veď len pozrite, ako žijú!"*, namiesto toho, aby sme počuli *„Pozrite, akí sú to dobrí ľudia, ako pomáhajú každému. Nebudú to náhodou kresťania?"*. Nuž, čo narobíme. Sme pod drobnohľadom a

každému na očiach. Byť skutočným kresťanom je naozaj niekedy tvrdá „makačka" a často to aj bolí. Generácia tridsať- a štyridsiatnikov bola vychovávaná starať sa predovšetkým o svoj blahobyt a nemať s nikým nič, lebo by ti kúsok z toho tvojho mohol zobrať. Neboli sme

– česť výnimkám – vedení k tomu, aby sme sa vedeli podeliť s tými, ktorí to potrebujú. Tými výnimkami boli rodiny, kde nevládlo heslo: *„Kto nekradne, okráda vlastnú rodinu."*

Dnešný rodič sa veru musí obracať, aby uživil rodinu, a to všetkými možnými spôsobmi. A toto učíme aj svoje deti. Aby sa vedeli obracať, aby mali tvrdé lakte a aby na ceste za svojím blahobytom nehľadeli vôkol seba a išli tvrdo za svojím cieľom. Áno, dnes sú veľké problémy zohnať prácu a ešte k tomu solídne platenú. Áno, potrebujeme mladú generáciu, ktorá sa vo svete nestratí, generáciu dynamickú, akčnú. Ide však o to, aby to nebola len generácia, ktorá má super prehľad o najnovších technológiách v komunikačných systémoch, ale aby to bola generácia, ktorá má v sebe určité morálne zásady, ktoré budú udávať smer a mantinely ich rozhodovaniu. Generácia, ktorá vie komunikovať nielen prostredníctvom internetu a mobilov, ale aj prostredníctvom svojho citu a srdca. Generácia, ktorá sa zaujíma o to, čo trápi suseda, či mu nemožno nejako pomôcť. Niekedy stačí naozaj málo.

Výchova v rodinách

Odkiaľ získa dnešný človek dispozíciu urobiť aspoň to „málo" pre svojho blížneho? Zo školy? Veľmi malé percento. Z billboardov a reklamných pútačov? Ťažko. Z kina, televízie a DVD-čiek? Tam získa skôr informácie, ako úspešne vylúpiť banku, či ako dostať protivníka presne mierenným úderom na zem. Dispozíciu robiť svojmu okoliu dobre získa človek jediným spoľahlivým spôsobom – prostredníctvom výchovy v rodine. Všimnite si, že som nenapísal „len v kresťanskej rodine". Myslím si, že aj v rodine, ktorá nie je veriaca a kde sa výchova detí riadi dobrým svedomím rodičov, môže vyrásť slušný človek. Kresťanskí rodičia však vedome pri krste prijímajú zodpovednosť za výchovu svojho potomka v duchu náuky, ktorú nám zanechal náš Pán. A veru, plniť Kristov volebný program nie je vždy prechádzka ružovou záhradou. Výchova detí je veľmi zložitá záležitosť, o ktorej sa už veľa popísalo. Stáva sa totiž, že aj tí najlepší rodičia s najlepším kresťanským úmyslom, majú problémy s niektorými svojimi deťmi, aj keď tým istým spôsobom vychovávali všetkých svojich potomkov. Niekedy sa jedno z nich „odmení" tak, že mama preplače kvôli nemu nejednu noc. Nikde nie je napísané a zaručené, že kresťanskí rodičia budú vychovávať svoje deti bez problémov. Netreba sa však vzdávať. Som zástancom teórie, že aj keď sa načas syn, dcéra vzdialia od správnej cesty, z duše im nikto nikdy nezoberie to, čo dobré ste im tam uložili a čo videli ako príklad vo vašom správaní. Verím, že ak deti videli často svojich rodičov spolu sa modliť na kolenách, tak neexistuje, že sa aj po dlhšom zblúdení nevrátia na správnu cestu. Jednoducho to bude v nich.

Rodina je naozaj základ štátu. Pretože len pevnú, duchovne vyrovnanú rodinu nemôže prekvapiť žiadny „malér" a len takáto rodina môže prispieť k tomu, aby sa spoločnosť stávala lepšou.

Milan Pach,
otec s dvadsaťtriročnou praxou
Ilustračné foto: internet

Fenomén zvaný rodina

Často vravíme, že na každý problém je potrebné pozerať sa z rôznych uhlov pohľadu. Aj tento článok má byť prispením a vlastne takým nazeraním na stav, v akom sa nachádza rodina v súčasnosti.

Rodina

Vo všeobecnosti sa hovorí o úpadku rodiny ako inštitúcie, ale aj o úpadku rodiny ako takej. Konajú sa rôzne konferencie, publikujú štúdie a štatistiky o momentálnej situácii, v akej sa rodiny nachádzajú. Tieto prúdy možno sledovať na každej úrovni spoločenského, politického, ale aj náboženského života. Biskupi na Slovensku ako aj konferencie biskupov v rozličných krajinách, a teda univerzálna Cirkev, upozorňujú na zlé smerovanie tzv. rodinnej politiky. A túto skutočnosť si nemožno nevšimnúť v našej arcidiecéze či v našom bezprostrednom okolí. Nemôžeme sa vyhovárať na neblahé vplyvy Západu, hoci aj tam je určitý kus zodpovednosti za stav, do ktorého sa dnešná rodina dostáva. Je však potrebné pozrieť sa aj do vlastných radov a aspoň načrtnúť situáciu, v akej sa dnešné rodiny nachádzajú.

Otec

Pri mnohých príležitostiach sme mohli byť svedkami rôznych úvah o oslabení úlohy otca v rodinách. Hovorí sa o podcenení či dokonca nezvládnutí úlohy otca. Stačí sa však lepšie pozrieť na túto problematiku a okrem „tradičného" aspektu ovplyvňujúceho mužov – otcov, teda alkoholu, môžeme nájsť aj iné. Napríklad práca ďaleko od domova. Pod týmto pojmom nerozumieme len miesto bydliska, ale všetky socializačné vplyvy. Muž sa dostáva často aj na dlhé obdobie preč od svojej manželky a detí za účelom lepšieho zabezpečenia seba a svojej rodiny. Hľadá a tvorí istoty pre budúcnosť. Iným momentom môže byť nepripravenosť uzavrieť trvalý a zaväzujúci zväzok, prijať určitú väčšiu zodpovednosť alebo pocit neslobody a obmedzovania. To však má svoje korene už v spôsobe života pred manželstvom. Tieto a ešte mnohé iné aspekty vplývajú na úlohu muža – otca, ktorý má v sebe určité vlohy, úlohy a tiež potrebu ich uskutočňovať. Muž musí byť schopný zabezpečiť svoju rodinu, postarať sa o svoju manželku a deti. Jednoducho je to mužovi dané.

Matka

Ak uvedieme pri otcoch odchod za prácou ako problém významný a veľmi ovplyvňujúci rodinu, tak u matky to bude ešte silnejšie. Keď počujete, ako ženy nechávajú doma svoje deti a odchádzajú za

zárobkom ďaleko od domova, nemám na to iné konštatovanie ako – je to naozaj smutné a často tragické. Odchod otca, ale zvlášť matky od rodiny, je čímsi, čo druhý z rodičov je svojim deťom schopný len ťažko nahradiť. Iným fenoménom dneška v úlohe ženy – matky je postoj, ktorý je naozaj počudovaniahodný. Žena nepotrebuje pre život muža. Stavia sa do pozície, v ktorej preberá na seba zodpovednosť a úlohy tak typické a vlastné mužovi, často skrývajúc túto snahu za emancipáciu. Tým sa však zbavuje úloh vlastných žene – matke a zaoberá sa niečím, čo je dané výlučne mužovi – otcovi. Nie však tým, že by to ona nezvládala, ale tým, že je to tak od prirodzenosti dané. Sú úlohy, ktoré budujú a rozvíjajú mužovu mužskosť a sú úlohy, ktoré rozvíjajú ženinu ženskosť.

Dieťa

Ach, tá dnešná mládež! Počujeme to často na uliciach, v dopravných prostriedkoch, ale aj v médiách. Častejšie sa hovorí o znížení trestno-právnej zodpovednosti mladistvých a z médií sú na nás chrlené zvrátenosti či trestné činy spáchané mladistvými. Málokto sa však venuje príčinám ich konania. O pochybení v rodine možno hovoriť, ale nemožno to zovšeobecniť. Treba však povedať, že je to asi najčastejšia príčina konania mladistvých. Stretávame sa tu aj s ďalším javom a to, že deti sú v dospelosti veľmi podobné svojim rodičom v ich správaní a konaní. Dostávame sa teda nie do začarovaného kruhu, ale skôr do špirály, pretože každý ostáva individualitou. A tak možno povedať, že aké sú naše deti, taká bude aj naša budúcnosť.

Na internetovej stránke Štatistického úradu Slovenskej republiky som našiel údaje o stave rodín a rozvodovosti na Slovensku. Je to zaujímavé čítanie, ale stále sú to len štatistiky. Nie je to nič osobné, hoci sa to nás bytostne týka. Fenomény, s ktorými sa súčasná rodina stretáva, sú také silné, že si táto najzákladnejšia bunka každej zdravej, silnej a vyspelej spoločnosti, ktorá chce mať budúcnosť, zaslúži najväčšiu a dôkladnú podporu. Čím bude spoločnosť bez rodín? Čím bude štát bez rodín? A čím bude Cirkev bez rodín?

Dalibor Ondrej
Ilustračné foto: Ladislav Varga, internet

Anketa:
Rodina – základná bunka spoločnosti?

Tak ako nás naposledy prekvapila anketa o smrti a vzkriesení, tak nás teraz prekvapila táto anketa. Pýtali sme sa ľudí, ako zmýšľajú o rodine. Aby sme však neostali idealistami, je potrebné dodať, že anketa sa konala na Hlavnej ulici v Košiciach, kde práve vtedy zhodou okolností bol neprimerane veľký počet kresťansky zmýšľajúcich ľudí. Kto vie, ako by tá istá anketa dopadla na niektorom z košických sídlisk.

1. Je dnes potrebná rodina?

2. Čo hovoríte na moderné snahy vytvoriť a legalizovať aj iné formy, podoby rodiny?

3. Je dnes manželstvo potrebné? Prečo?

Ondrej, študent 23 r.
1. Áno je potrebná. Ak nebudú rodiny, vymrieme.
2. Nepáči sa mi to. Podľa mňa iné formy takzvanej rodiny nemajú šancu pretrvať.
3. Manželstvo je potrebné, pretože v manželstve sú špecifické vzťahy, ktoré neexistujú mimo manželstva, ako napr. v homosexuálnych partnerstvách.

študentka 26 r.
1. Určite je potrebná. Aspoň pre mňa je to dôležité mať niekoho, na koho sa dá spoľahnúť.
2. Ťažká otázka, neviem, ja s tým nesúhlasím. Podľa mňa tam chýba vzor oboch rodičov.
3. Rodina by mala byť založená na vzťahu, ktorý musí byť niečím podložený, aj keď je to iba papier, ale je to podľa mňa dôležité.

Anna, študentka 23 r.
1. Samozrejme, že je potrebná. Aby mohol človek žiť ďalej, lebo bez rodiny človek nemôže žiť.
2. Som radikálne proti tomu. Myslím si, že rodina musí byť kompletná, človek potrebuje aj otca aj matku.
3.Dá sa žiť aj bez manželstva, ale chýba tam Božie požehnanie pre pokoj v rodine a láska Boha, ktorý všetko spája.

Juraj, robotník 50 r.
1. Je potrebná, lebo to je celok, ktorý je postavený na samom vrchole života ľudstva.
2. V podstate nie som proti tomu. Každý si postaví svoju cestu, ako uzná za vhodné.
3. Určite je, lebo keď uznávam rodinu ako základný prvok, tak manželstvo nejako k tomu patrí.

mladý pár
1. on: Je potrebná.
ona: Aby sa vychovávali správni ľudia.
2. My sme kresťania a v podstate sme proti tomu. Nie je to Božie, nie je to prirodzené.
3. Manželstvo je potrebné kvôli súdržnosti, kvôli tomu, že zaväzuje, ale aj vytvára pocit dôvery a rodinu.

Matúš 29 r.
1. Jasné, že je potrebná. Aby sme mohli ďalej žiť, pokračovať. Je dôležitá pre zdravý vývoj človeka.
2. Som skôr za tú klasickú formu, a keď niekto chce žiť v takomto partnerstve, tak ja to tolerujem, ale neinštitucionalizoval by som to.
3. Manželstvo? Áno, je to určitá inštitúcia a je to dôležitý krok pre človeka, keď si dvaja ľudia povedia, že chcú byť spolu. Je to záväzok. Ono to totiž v tom manželstve nie je tak jednoduché.

Martin, študent 19 r.
1. Áno, je to opora, buduje charakter človeka od detstva. Je dobré mať niekoho, na koho sa môžete obrátiť.
2. Neviem, či sa to dá alebo nedá niekomu zakázať, ale nie som veľmi zástancom toho.
3. Podľa mňa nie je až tak potrebné, je to také spríjemnenie vzťahu. Ja by som to nevyžadoval, stačil by mi ten vzťah.

Pavol, kat. kňaz
1. Jasné, že je potrebná rodina. Bez rodiny nebude budúcnosť. A žiť rodinu znamená žiť vzťahy. Človek je tvor spoločenský, takže základné spoločenstvo je rodina, čo poskytuje aj prirodzené zázemie.
2. Myslím, že všetko vychádza z túžby po vzťahu. Samozrejme, že keď sa niekto cíti orientovaný ináč a chce mať vzťah a chce ho mať oficiálne, tak je to snaha vytvoriť vzťah kvôli tomu, aby ten vzťah mal, aby nemal samotu. Zároveň ide o snahu získať prestíž aj skrz takéto vzťahy. Myslím, že dnes akoby túžili po manželstve ľudia, ktorí sú orientovaní homosexuálne a heterosexuáli túžia po partnerstve. Je to taký zvláštny úkaz, ktorý nastupuje. Myslím, že túžba po vytváraní homosexuálnych vzťahov a túžba legalizovať homosexuálne rodiny vychádza z túžby mať spoločenstvo s niekým. Je to otázka o partnerstvách a samotná homosexualita je túžbou po prijatí seba a iných.
3. Áno, odpoveď bola v prvej otázke. Človek potrebuje žiť spoločenstvo.

Michal, dôchodca 79 r.
1. Určite, pretože dobrá rodina je základ spoločnosti. Pri výchove mládeže, detí.
2. Ja osobne s tým nesúhlasím, pretože je to proti zásadám kresťanskej viery.
3. Určite, zabezpečuje výchovu mládeže v duchu ako kresťanstva, tak aj spoločnosti, aby každá generácia bola užitočná pre budúce pokolenia.

matka 50 r.
1. Určite. Keď je človek sám, je veľmi smutno. V rodine nie ste nikdy sám.
2. To je každého osobná vec.
3. Je to pekné. Pretože sú to záväzky voči deťom. Keď má slobodná dieťa, tak si povie, že dnes idem preč a to nie je ono.

Vladimír 20 r.
1. Samozrejme, aby ste sa mali na koho oprieť, ak sa necítite veľmi dobre.
2. Neviem, keď je niekto homosexuál, tak by mal mať tiež právo mať vlastnú rodinu.
3. Myslím si, že áno, lebo je to taký zväzok, kde sa ukáže, že ľudia sú spolu. Niečo pevné.

Lenka 22 r.
1. Áno. Prečo? Základný prvok, istota, stabilita.
2. Na to momentálne nemám ustálený názor, prikláňam sa k tomu, že to bude mať skôr negatív-

ne následky. Ale je ťažké povedať na sto percent áno alebo nie.
3. Samozrejme. Je to niečo ako rodina, manželstvo je predzvesť rodiny, je tu stabilita a istota. Nie je to len formalita, ale aj to.

sestra Petra
1. Myslím, že je veľmi potrebná, lebo je základnou bunkou spoločnosti. Z nej sa všetko odvíja, vychovávajú sa v nej deti. Keď je zdravá rodina, tak je zdravá aj spoločnosť.
2. Mám k tomu negatívny postoj, pretože tak ako Boh stvoril rodinu ako muža a ženu, aby vychovávali deti, tak len tak môže rodina nájsť naplnenie, a tak môžu aj deti vyrastať.
3. Určite, ináč by nebola potrebná ani rodina. Manželstvo je tiež sviatosť, takže keď ju Boh ustanovil, tak zrejme je veľmi potrebná.

Marek 23 r.
1. Jasné. Je veľmi potrebná, pretože je to základná bunka spoločnosti.
2. Ja som radikálne proti, takže takéto veci nemajú žiadne miesto v našej spoločnosti.
3. Jasné, že je potrebné, nezastupiteľne. Mať deti bez manželstva je proti prirodzenému zákonu.

Aďa, matka troch detí

1. Sa pýtaš matky troch detí? Samozrejme, že áno. Prečo? Má človek iné poslanie ako formovať rodinu? Myslím si, že nič nenaplní človeka ako to.
2. Myslím, že práve ide o to, že človek sa stratil v tom, že nemá zázemie v rodine a hľadá nejaké iné formy a nevie, že sa musí vrátiť ku koreňom, čiže k rodine. Vytváranie takýchto vzťahov medzi ľuďmi je zúfalé hľadanie nejakého zázemia.
3. Pokiaľ nie je manželstvo, nie je ani zázemie. Potom vznikajú takí ľudia, čo hľadajú nejaké iné vzťahy, ako homosexualita a pod. Myslím, že to nenaplní človeka.

František 21 r.

1. Je potrebná, lebo rodina je a bola základnou bunkou spoločnosti a je zodpovedná za výchovu dieťaťa, za jeho socializáciu.
2. Nesúhlasím s takýmito formami, pretože si myslím, že idú proti prirodzenosti. Podľa mňa je to nejaký výstrelok dnešnej spoločnosti.
3. Je potrebné, ale dá sa žiť aj bez neho. Ja však výhovorku, že nepotrebujem papier, aby sme sa mohli mať radi, neprijímam. Tí dvaja sa neberú kvôli papieru, takisto napríklad matka nemá rada svoje dieťa kvôli tomu, že v jeho rodnom liste je v kolónke napísané jej meno, ale kvôli tomu, že je to o niečom inom, je to láska. Tí dvaja sa neberú kvôli tomu, aby mali nejaký úradný dokument, ktorý potvrdzuje ich manželstvo, ale kvôli tomu, že to jeden s druhým myslia vážne na celý život.

pani X

1. Samozrejme, pretože je to základ štátu. Vytvárajú sa tam hodnoty, vychovávame deti, vychovávame nástupcov, tam sa budujú všetky morálne hodnoty.
2. Neschvaľujem to, jednoducho ten model rodiny je vytvorený ako otec a matka a tým sa budujú aj základy ďalšej rodiny. Podľa mňa dvaja registrovaní partneri budú aj to adoptované dieťa viesť len tým svojím smerom.
3. Samozrejme, že áno. Pretože je to taká inštitúcia, ktorá vedie k zodpovednosti, to nie je len taký vzťah dvoch ľudí, ktorí sa vedľa seba pohybujú, ale ktorí si ctia jeden druhého, a ktorí si v tom duchu vychovávajú deti a nemyslia len na seba, ale jeden na druhého a to si myslím, že je potrebné.

Martina 21 r.

1. Určite je potrebná, lebo je to základ spoločnosti.
2. Ja som za všetko, či je to heterosexuálny vzťah, alebo homosexuálny.
3. Určite je potrebné, a stále bude, lebo to už je v tradícii a spoločnosť si zvykla. Myslím si, že je potrebné, aby manželstvo zostalo.

Spracovali Martin Štieber a Martin Hrebík
Ilustračné foto: Stanislav Vinter, internet

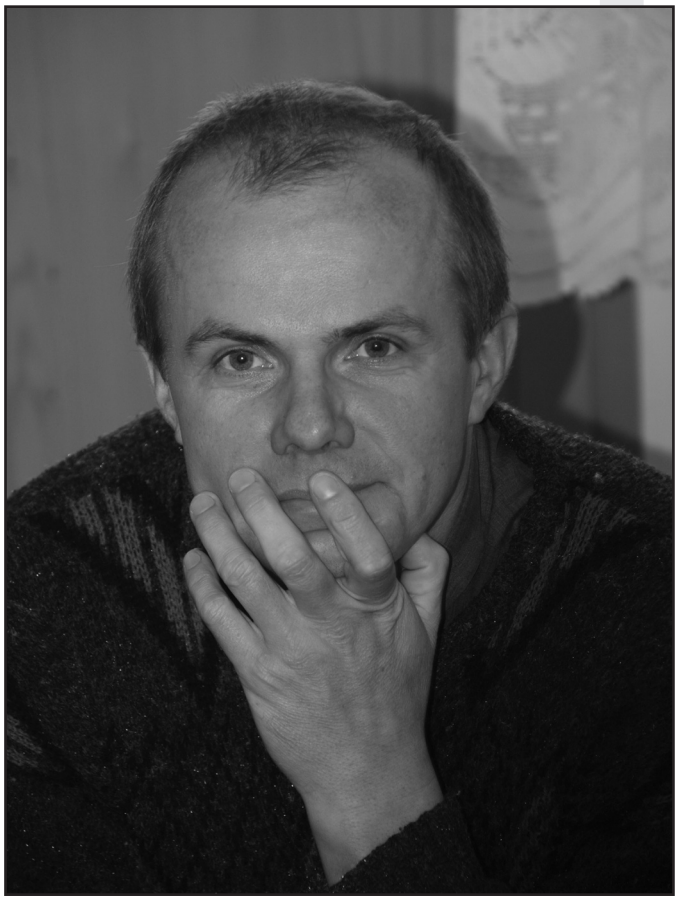

Noví šéfovia

Pýtali sa Pavol Kacvinský
a Lukáš Durkaj
Foto: pj, archív predstavených

Najväčšou neznámou v kňazskom seminári je zaiste duša bohoslovca. Existuje ale vysoko špecializovaný tím odborníkov, ktorí skúma tieto mystické tajomstvá. Určite ste sa dovtípili, že reč je o predstavených. Teraz sa karta obrátila a dvaja bohoslovci sa zahrali na špecialistov ľudských duší. Pokúsili sme sa pootvoriť dvere trinástej komnaty a predstaviť vám nových predstavených košického seminára sv. Karola Boromejského.

Otec Bartolomej Salanci bol v rokoch 1997 - 2007 správcom farnosti Krista Kráľa v Prešove – Sekčove. Od júla 2007 je novým vicerektorom.

Aké máte záľuby?

Mám rád hory, lebo dvíhajú dušu vyššie k vyšším veciam. Mám rád športové veci, ak sú spojené s duchovným, napr. cyklistika, keď ideme za niečím pekným alebo ju spojíme s púťou. Myslím si, že keby sme ulietali do prírody len tak, nenájdeme pokoj. Ak tam hľadáme krásu, hĺbku a povznesenie, vtedy to má zmysel.

Kedy ste podľahli Pánovmu hlasu?

Pánov hlas bol veľmi silný a intenzívny, ale ja som ho akoby nechcel počuť. Zabral až vtedy, keď som sa druhý raz narodil po páde zo strechy, so zlomenými rukami a s otrasom mozgu. Rozmýšľal som, že Pán Boh ma asi potrebuje, keď ma nechal žiť. Zobral som jeho hlas vážne a šiel som bezvýhradne za ním.

Skúste prezradiť na seba nejakú „pikošku"?

Napadá mi jedna zaujímavosť, ktorú o mne napísali vo farskom časopise na Sekčove. Z farnosti máme šesť bohoslovcov a ja som momentálne siedmy, takže sedem statočných v seminári. Alebo trebárs to, že si nepamätám žiadne svoje punktá, okrem tých, keď nám špirituál pustil film Sestra v akcii. A to ma veľmi oslovilo. Dnes sa evanjelizácia nemôže robiť iba spoza múrov.

Otec Peter Ružbarský bol naposledy farárom vo farnosti Bardejov-Vinbarg. Od roku 2006 je prefektom.

Aké máte vo voľnom čase záľuby?

Ten voľný čas som nemal už dosť dlho. Keď som bol bohoslovcom, chodil som loziť na skaly. Robil som horolezectvo, turistiku, hlavne vysokohorskú a skialpinizmus.

Spomeňte si na nejaké príhody zo svojho kňazského života.

Napríklad, bol som vo farnosti, kde sa stávali aj také udalosti, že som vyhlásil obecnú lyžovačku a jediný, kto mal lyže, som bol ja. Niektorí doniesli vedrá, lavóre, mechy a korytá. Starí chlapi sa sánkovali s deťmi a rodinami. Určite vo farnostiach kňaz zažije veľa nepríjemnosti a arogancie. Boli a sú však ľudia, ktorí sa cez to preniesli a dokázali byť oveľa hlbší. Dokázali odpúšťať, povzbudzovať aj kňaza. Použil by som tu citát zo Svätého písma: *„Kde sa rozmnožil hriech, tam sa ešte viac rozmnožila milosť.“* To boli vždy moje vnútorné radosti.

V čom vidíte hlavnú úlohu prefekta?

Prefekt je vzorom pre bohoslovcov. Je „veľký brat“. Ale len pre toho, kto chce. Ja nechávam slobodnú vôľu. Ak niekto chce, dvere má u mňa vždy otvorené. Každý jeden z predstavených má určitú úlohu. Môže povzbudiť svojím životom, svojím štýlom. Má skúsenosti, ukazuje, čo je to poriadok a sebadisciplína.

Aké sú vaše záľuby?

Napriek mnohým povinnostiam voľný čas venujem predovšetkým histórii. Teší ma, ak môžem objavovať nové veci, ktoré doteraz neboli publikované alebo sú veľmi málo známe. Ak človek vníma dejiny (zvlášť cirkevné) v širších súvislostiach, môžu byť pre neho veľkým obohatením. V nich sa dá vidieť, ako si Boh vedie človeka, ako ho formuje, ako sa cez mnohé udalosti môže človek zapojiť do veľkého Božieho plánu, a prípadne vidieť aj ľudské zlyhania. Okrem histórie rád čítam knihy, počúvam hudbu a rád chodím do prírody.

Kedy ste pocítili povolanie ku kňazstvu?

Miništroval som od prvého ročníka základnej školy. Už od počiatku som sa „dobre cítil“ pri oltári a pri kňazoch. Povolanie postupne dozrievalo. Predovšetkým chcem poďakovať otcom saleziánom, ktorí mi za totality pomáhali a duchovne ma formovali. Práve vďaka nim som spoznal, že ma Boh volá do kňazského povolania.

Aké vlastnosti by podľa Vás mal mať bohoslovec?

Myslím si, že dozrievanie ku kňazstvu nie je jednoduché, je to celoživotné úsilie. Každý potrebuje prejsť vlastnou cestou dozrievania cez ťažkosti, problémy, ale aj úspechy. Najdôležitejšie je to, aby mal bohoslovec dobrú vôľu. Keď má dobrú vôľu, tak sa dá na nej stavať. K tomu je potrebné pridať cnosť poslušnosti, ktorá nie je veľmi populárna, ale stáročiami vyskúšaná. Ak sa bohoslovec nechá pri zachovaní vlastnej originality viesť predstavenými, v ktorých vidí Božiu vôľu, môže napredovať míľovými krokmi. Stačí si len dobre všimnúť kňazov, ktorí žili pred nami. Aj naša arcidiecéza mala veľké množstvo kňazských osobností. V ich životoch nechýbala dobrá vôľa a poslušnosť.

Otec Štefan Lenčiš bol naposledy farárom vo Veľkej Lodine. Od nového akademického roka je 2. prefektom v seminári.

A Boh videl, že je to krásne...

Vraví sa, že ak kazateľ nenájde inšpiráciu pre príhovor, začne rozprávať o príbehu z druhej kapitoly knihy Genezis. Nadčasová téma Adama a Evy, ktorá ponúka neskalený pohľad na človeka, hriech či život, bola takmer päťsto rokov textom, ktorým celá Biblia začínala. Dnes už na začiatku nestojí. Čo viedlo neznámeho autora z kňazskej triedy k tomu, aby v piatom storočí pred Kristom napísal pre Starý zákon iný úvod?

Krása ako pozlátka

Často máme strach povedať o niečom, že je to pekné alebo, naopak, škaredé. Spoločenské povedomie nám natláča mýty o kráse, ktoré znesväcujú naše estetické cítenie. Kritériá pre ohodnotenie pekného sú určované dekadentnými umelcami a krása samotná sa odsúva do subjektívnej roviny, v ktorej sa stáva iba vonkajšou stránkou vecí. Cítime sa laikmi na pôde estetiky, ktorá nálepkou umenia zotiera akékoľvek diskusie o morálke. Neostáva nám nič iné, ako dať za pravdu Leontjevovi: *„Krása je iba obal. Nič nie je absolútne nemravné z estetického hľadiska."* V takto načrtnutej atmosfére musíme trpko konštatovať, že ak neobjavíme skutočnú hodnotu krásy, nemá význam o nej vôbec rozprávať.

Krása, ktorá je „za tým"

Najplastickejším predstavením krásy je umelecké dielo. Práve pri jeho vzniku možno zhliadnuť, ako ozajstná krása vstupuje do tohto sveta. Je to inšpirácia, múza, ktorá prichádza odkiaľsi zvonku a – povedané slovami kardinála Špidlíka – „núti" umelca tvoriť. Umelec neprezentuje – ako mnohokrát tvrdia kritici umenia – seba, ale krásu, ktorá existuje nezávisle od umelca. Ten potom odovzdáva časť svojej kreatívnej slobody práve inšpirácii. Vzniká nekomerčné umenie, ktoré kričí svetu: *„Nie mňa obdivujte, ale krásu, ktorú zobrazujem!"*

Metafyzická krása

Stará poučka filozofie hovorí, že každé bytie je súčasne dobré, pravdivé a krásne. V samotnej podstate stvorenia sú zakorenené dobrota, pravdivosť a krása, ktoré do nej vložil Stvoriteľ ako odraz vlastnej dokonalosti. Spomenuté tri vlastnosti sú filozoficky tak tesne spojené, že ak o nejakej veci povieme, že je dobrou, tak je súčasne aj krásnou. Keď Boh stvoril svet a videl, že je dobrý, tak videl , že je aj krásny.

V tomto pohľade sú krása a dobro stvorenia na tej istej úrovni. Opustiac metafyziku a strohé zákony existencie sa nám však črtá iný, pestrej-

ší pohľad na krásu každého bytia. *„Krása spasí svet."* V týchto slovách klasika sa otvára nový horizont uvažovania o kráse. Krása vlastní niečo, čo dobro a pravda bytia nemajú. V umení sa chce človek vrátiť k stratenému raju. Kainov potomok Jubal hral na flaute a na citare. Všetci – postavení zoči-voči akémukoľvek skvostu umenia – cítime, že v kráse stvorenia ostal nezmazateľný podpis raja. Nostalgia a túžba vrátiť sa je jednou z múz.

Krása spasí svet. Nie je to len suchá fráza. Berďajev komentujúc tento Dostojevského výrok vraví, že premeniť a skutočne obnoviť ľudskú prirodzenosť znamená dosiahnuť krásu. Premena kozmu, raj, Božie kráľovstvo predstavuje záchranu sveta práve v dosiahnutí krásy.

Úloha krásy

Žijúc v uponáhľanosti našich dní nechtiac ignorujeme jednu z najdôležitejších vlastností stvorenia. Hľadíme na svet praktickými očami, ktoré ho ohmatávajú otázkou: *„Ako môžem danú vec použiť?"*, namiesto toho, aby ho jemne hladili v úžase nad harmóniou univerza. Cit pre pekné nám uteká a my bežíme opačným smerom nechápajúc, že skutočná krása nemusí byť tá, ktorú samozvaný odborník na umenie zavrel do galérie. Krása v galérii svet nespasí. Špidlíkovými slovami: *„Nie je pravá krása tá, pri ktorej sa oko so záľubou zastaví, ale tá, ktorá skromne usmerňuje pohľad ďalej a vyššie."* V tejto syntéze umeleckého diela, jeho krásy, ktorá ho inšpirovala, a duchovného odkazu diela možno nájsť teológiu krásy ako tej, ktorá vracia človeku raj.

Prečo biblický redaktor vytvoril nový úvod pre Bibliu? Veď starý ponúkal tie isté pravdy. Autorom sveta je Boh a človek je pánom stvorenia. Biblisti tvrdia, že v novej schéme stvorenia sú načrtnuté témy, ktorých dôležitosť časom vzrástla a bolo ich treba vyjadriť. Patrí medzi ne otázka sláv enia soboty či rovnosť muža a ženy. Neskromne sme k nim zarátali aj našu tému. Krása je prvou vlastnosťou stvorenia. Otvára dvere do anjelského sveta. *„Je tajomstvom, v ktorom diabol bojuje s Bohom, a bojovým poľom je ľudské srdce,"* hovorí Dostojevskij. Boh stvoril svet a videl, že je dobrý. Videl, že je krásny.

Jozef Barláš
Ilustračné foto: Peter Zubko

Svätosť dnes

Hovoriť dnes o svätosti nie je príliš atraktívne. Odhliadnuc od debát za múrmi kláštorov či seminárov nepatrí svätosť práve k často diskutovaným témam. A keď nie je súčasťou debát, asi nebude ani súčasťou života.
Prečo je tomu tak? Prečo ideál postavený na piedestál sa stal úplne neideálnym partnerom pre život? Prečo nám vyslovovanie tohto slova horkne na jazyku namiesto toho, aby nám zapaľovalo plameň v očiach?

Nesprávny pohľad

Svätý. Strnulá socha zaprášená ruchom nevšímavo ponáhľajúceho sa anonymného veľkomesta či prachom ubližujúcich skutkov tých, čo žijú vedľa seba a dobre sa poznajú. Chlapík s mečom či kopijou zabíja-

júci nejakého netvora zosobňujúceho zlo. Ako z rozprávky. Ale kto už dnes verí rozprávkovým príbehom. Alebo ktosi so zopätými rukami a pohľadom upretým kamsi hore. Málo akčné. A príklad tých, čo sa o túto svätosť akože snažia? Často unudené tváre, v ktorých pulz života nie je ▶

tak ľahko hmatateľný. A prečo by som mal chcieť byť ako oni, povie si človek uvažujúci nad alternatívou túžby po živote vo svätosti.

Strnulé sochy, smutné tváre, prevrátené oči, to naozaj nie je svätosť. Dokonca tí, čo sú takto zobrazovaní, v skutočnosti žili presne opačne. Niekedy putujúc po svete, inokedy zasa len vo svojom kraji alebo iba na jednom mieste. Ich život bol plný dobrodružstva, adrenalínu, plný života a nádeje, plný radosti a lásky, dobrodružstva lásky. Lebo Pisateľovi knihy života dovolili, aby ich strhol do deja, ktorý On píše. A píše fantasticky. Ani na chvíľu nemôže odtrhnúť oči od knihy ten, kto číta pozorne. Problémom však dnes je to, že tí, ktorí... teda my, ktorí máme tejto Knihe robiť „Public relations", my kresťania, nie sme v tom príliš dobrí. Prečo? Možno nečítame pozorne, ťažko sa nám hovorí o tom, o čom ten dej vlastne je. A pohľad na nás prezrádza, že nás to ani veľmi nebaví.

Je to neatraktívne

Svätosť sa dnes neobjavuje v rebríčku popularity na popredných miestach. Podobne ako zajtrajšok ťažko víťazí nad tým, čo je dnes, čo je tu a teraz. To „tu a teraz" je to, čo má cenu a čomu človek prináša obetu na pódiu slávy a trápnych oscarovských sošiek. A obeť na oltári kríža a utrpenia Sochára nie je atraktívna. Možno preto, že sa zdá nereálna a iba pre tých, čo sú tak trochu divní. Málokto vidí, že svätosť sa začína v obyčajnosti a v každodenných pádoch. Že je to cesta, akou šiel apoštol Peter či mnohí ďalší. Denne padali, ale vždy vstali a šli ďalej. Lebo hľadeli za horizont dneška a prítomnej chvíle. Bolo a je jednoduché zostať ležať v prachu svojej úbohosti a plaziť sa životom ďalej. Ale postaviť sa a kráčať si vyžaduje námahu. A nám sa dnes nechce príliš namáhať. Ak aj chce, tak iba pre niečo, čoho výsledky budeme vidieť temer bezprostredne. Svätosť je však vytrvalosť. Je to konanie, ktoré aj keď nevidí výsledky, verí, že sa predsa len čosi deje. Ten, čo *„Všade je"*, ich vidí a registruje. *„Vytrvalosť prináša šťastie,"* píše Paulo Coelho. A šťastím je byť svätým v očiach Svätého.

Nebojme sa mlčať

Pápež Benedikt XVI. hovorí, že veriť je múdrejšie ako neveriť. Parafrázujúc možno povedať, že snažiť sa o svätosť je múdrejšie ako žiť všelijako ináč. Lenže ľudia nie vždy konajú múdro. Silvester Lavrík na margo divadelných postáv jedného autora napísal: *„Jeho postavy boli múdre. Mohli si dovoliť mlčať. Ja ešte neviem mlčať."* Žiaľ, platí to aj o nás. My, postavy Večného príbehu, ktorý píše Boh, nevieme mlčať. Každý radšej hovorí, ako počúva, lebo je to ľahšie. My hovoríme nielen vo vzťahu k sebe navzájom, ale i vo vzťahu k Bohu. Lenže sú to práve Jeho slová, ktoré majú silu meniť. Meniť obyčajnosť na svätosť. Preto svätosti dnes nerozumieme a netúžime po nej tak, ako by sme mali. Je pre nás veľkou neznámou. Ale ako jej porozumieť, keď nepočúvame Toho, kto jediný o nej vie všetko.

Ľubo Mišković
Ilustračné foto: internet

Ticho

Zvláštne ticho sa nesie nad krajinou, kde ešte pred pár hodinami zneli reklamné upútavky na vianočné zľavy. Už sa ani autá neženú ulicami a nepočuť vravu ľudí ponáhľajúcich sa k svojmu cieľu. Všetko pomaly utíchlo. Ba i príroda umĺkla. Vietor ustal a vždy štebotavé vtáctvo prehltlo kľúče k svojim zobáčikom.

Ticho. Celý svet je ponorený do mystického závoja čakania. *„Bim-bam, bim-bam,"* doširoka sa rozletel spev zvonov z kostolných veží, ktorý ohlasoval začiatok štedrej večere. Po stáročia sa rodiny schádzajú pri prestretom stole, aby si v kruhu svojich najbližších pripomenuli udalosti prvých Vianoc. Nielen kresťanský svet, ale i inoverci a ateisti sa stretávajú spoločne pri večeri a vzájomne sa obdarúvajú. Vedome či nevedomky slávia sviatky Najsvätejšej rodiny, z ktorej zažiarilo svetlo sveta.

V tom istom čase, plná túžobného očakávania, sedí mladá žena za stolom a vyčkáva dvojnásobným spôsobom. Je v deviatom mesiaci tehotenstva. S blaženým pocitom odratúva dni a hodiny, kedy sa jej narodí milované dieťa. Napĺňa ju radosť, že môže porodiť práve počas Vianoc. Nahlas si povzdychne: *„Synček, ty budeš tým najkrajším darčekom, aký som si len mohla vysnívať!"* Nečakala však iba na príchod syna

z pod jej srdca, ale i na svojho manžela. Vyzerá ho z okna, no vidí iba snehom zasypané chodníky vlniace sa do neznáma. Zem je celkom pokrytá nebeským páperím, akoby anjelici prášili periny. Sladký úsmev z jej tváre sa razom zmenil na strach a slzy. Zbadala tackajúceho sa muža. Nie žeby sa bála, že mu niekto ublížil. Poznala príčinu, prečo sa jej manžel ťažkopádne približoval k domu. Kto iný bol na vine, ak nie pliaga ľudstva?

Opilec sa s krikom plným nadávok dobíjal domov. Kľúče určite stratil a teraz hromžil na imaginárneho vinníka, ktorý mu ich ukradol. Žena vyplašene pribehla odomknúť a už je aj počastovaná šťavnatými slovami. Slzami zaliata tvár prezrádza, že takto si určite nepredstavovala vianočné chvíle. Úbohá žena si teraz musí vypočuť absurdné obvinenia a prívlastky, ktoré nepatria do úst ani niekdajším kočišom. Keby ostalo len pri slovnom útoku, tak by sa to azda dalo ospravedlniť ako zatemnenie mysle opojnými nápojmi. Ale kdeže, muž v sekunde prepleskol manželku po lícach, len tak zapukalo miestnosťou. Pridáva aj zovreté päste. Tu sa už bezbranné dve bytosti v jednom tele nedokážu ubrániť. Padajú k tvrdej podlahe pod ranami tyrana. *„Prosím, nie!“* Jediná obrana, ktorú dokážu podniknúť matka a nenarodené dieťa. Nepomáha ani vrúcne prosenie. Kopance do tela krehkej ruže. Obluda, nie človek, sa vykľula z jej manžela. Neprestáva a neprestáva. Kľačiac na nej ju hrdúsi. Zviera? Kdeže! Jeden z nás zabíjajúci život. V krvi schúlené žieňa stráca vedomie. Bezcitná beštia sa vyvŕšila a s chladnou hlavou odchádza do kuchyne pre ďalšiu fľašu alkoholu.

Ticho. Surovec zaspal pokojným spánkom. Zúbožená žena zázrakom prežila a so zvyškami posledných síl sa plazí von z domu. Cestička za ňou pripomína červené lupene ruží. Sú to však krvavé stopy. Vysilená sa pokúša nájsť pomoc. Ľudoprázdne ulice si ju nevšímajú. Za sebou počuje hlas manžela ako s ohromným revom vychádza na ulicu. Zrak ženy je upnutý na kostol. Otvára mohutné drevené dvere chrámu a skrýva sa v jeho v tôni. Muž pokračuje ďalej, nepodarilo sa mu dokončiť dielo skazy. Matka pozbavená všetkej sily klesá na slamu, ktorá je prichystaná pri figúrkach Svätej rodiny. Zrýchlený dych ženy nie je len prejavom strachu, ale znakom, že dieťa sa pýta na svet. A tak ako pred 2000 rokmi i teraz nastal v betlehemskej jaskyni čas pôrodu. Prvorodička v bôli a celkom sama prináša na svet svojho syna. S očami upnutými na sochu madony znáša pôrodné bolesti. Prosí Matku Božiu o pomoc, aby stála pri nej: *„Mária, prosím, stoj pri mne. Dávam ti svoj život, len dovoľ prežiť môjmu synčekovi. Aj ty si matkou a vieš, čo je to priviesť človeka na tento svet.“*

Vrúcna modlitba bola vyslyšaná. Detský plač sa rozniesol chrámom. Mama zabalila svoje dieťatko do bielej plachty, čo ležala pri jasliach a nakŕmila malý zázrak, ktorý sladučko zaspal na najbezpečnejšom mieste – na matkiných prsiach. Ticho.

Pokojnú tíš a spánok dvoch bezbranných telíčok pretrhol spev chrámového zboru, ktorý začal skúšať na polnočnú bohoslužbu. *„Spí madona s dieťaťom a anjel im spieva z výšky a neznámi sú si dnes blízki.“* Božia vôľa zariadila stret udalostí v danej podobe. Divy sa neprestávajú diať. Dochádza k zníženiu neba. Prichádza posledná hodina na ubolenú matku. Už nedokáže volať o pomoc. S pokojom v duši čaká na nebeskú Pannu, ktorá príde a odvedie ju pred Božiu tvár zo smútiaceho údolia našej pozemskej krajiny. V bolestnej agónii pozerá do očí svojho nevinného, hriechom nedotknutého dieťaťa a vidí v ňom Božiu prítomnosť. Dáva všetko, čo dokáže dať žena – nový život a v ňom závdavok večného života. Čoraz viac slabne telo matky, až úplne prepadne zemským zákonitostiam a stáva sa nevládnym s posledným úderom láskyplného srdca.

Jej syn leží na tele svojej matky a ani len netuší, aký osud ho čaká. Spev zboru je náhle prerušený detským plačom. Rehoľné sestry zbehli pozrieť, čo sa deje a vidia neobyčajný obraz. Pred sochou madony leží ešte jedna madona s dieťaťom v náručí. Prebrať ju už nedokážu. Porcelánová socha Božej Rodičky roní krvavé slzy a sestry spoznali, že sú svedkami zázraku. Jedna druhej sa pýta, čo majú znamenať tieto udalosti. Aké plány má Boh s týmto maličkým?

Pavol Kacvinský
Ilustračné foto: Ľubo Miškovič

Samozrejmosť všedných dní

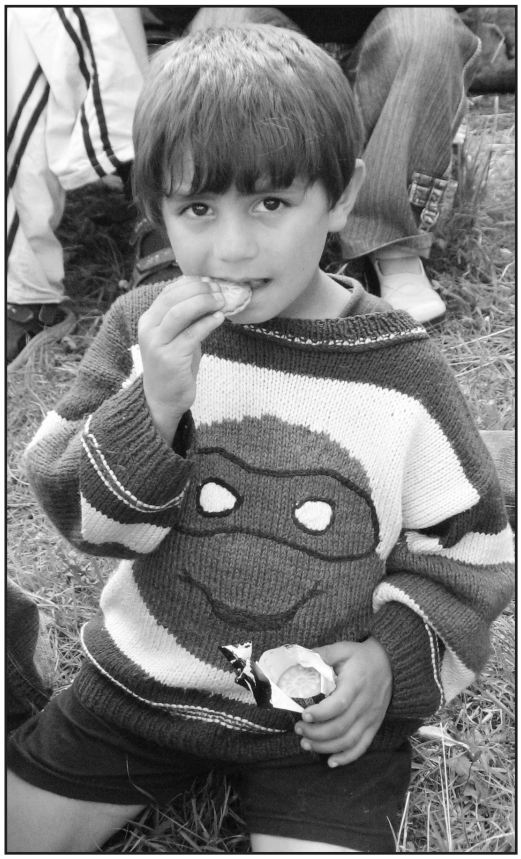

Mala to byť celkom obyčajná brigáda v detskom letnom tábore. Z plagátu sa usmievalo slniečko a informácia o tom, že istá agentúra hľadá mladých ľudí na post vedúceho v letnom tábore. Skúsenosti mám, čas tiež, tak idem do toho. Tento pobyt ma však naučil niečo viac, ako byť len dobrým vedúcim.

Väčšina z nás pochádza z úplných rodín. Otec, mama, súrodenci – mohli by sme povedať – ideálny stav. To, že vyrastáš v takomto prostredí a že máš po svojom boku rodičov, súrodencov, berieš možno ako samozrejmosť. Nájdu sa aj takí, ktorí povedia: *„Ja som si svoju rodinu nevybral. Ja za to nemôžem, prijímam to ako fakt."* Deti, ktoré absolvovali letný tábor z plagátu, také šťastie nemali. Žijú a vyrastajú v detských domovoch. Rady by boli so svojimi rodičmi, ale nemôžu. Rady by im ukázali prvú jednotku v žiackej knižke či zverili sa s prvou láskou. Možno by aj „rady" dostali pravý rodičovský trest, ktorý by bol daný s láskou. Žiaľ. Rodina je pre nich niečo, čo nepoznajú, niečo po čom túžia, niečo, čo mnohým dnes znie ako klišé.

Vo svojej rodine však môžeš prežívať aj ťažké chvíle. Možno nie si úplne šťastný a povieš si, že by si rád svoju rodinu vymenil. Môžeš mať mnoho argumentov, prečo je tá tvoja rodina úplne „mimo". Skúsme teraz spoločne hľadať odpoveď na tvoje otázky, ktoré si si možno niekedy položil. Na jednej strane si mal svoj pohľad na vec, no na druhej strane stáli tvoji rodičia, ktorí sa na danú vec pozerali úplne inak. Ty hovoríš:

Rodičia ma neustále kontrolujú a správajú sa ku mne, akoby som sa nevedel o seba postarať.

Možno sa ti to zdá čudné a cítiš sa, akoby si strácal slobodu. No záujem tvojich rodičov o teba, o to, kde si a kedy prídeš, neuberá nič z tvojej slobody. Rodičia majú strach, cítia zodpovednosť. Deti, ktoré som v tábore poznal, by boli rady, keby sa o nich niekto zaujímal. Preto skús pochopiť svojich rodičov. Ak dodržíš to, na čom ste sa s rodičmi dohodli, uvidia, že sa dá na teba spoľahnúť a získaš si tak ich dôveru. To môže nakoniec dospieť k tomu, že ťa rodičia nebudú kontrolovať až tak často. ☺

Rodičia ma stále nútia upratovať si izbu, pričom ja sa vo svojom neporiadku celkom vyznám.

Ide o to, drahý priateľ, že náš zovňajšok a prostredie, v ktorom žijeme, často môže naznačovať to, čo prežívame vo svojom vnútri. Preto upravený zovňajšok, upratená izba môžu veľa napovedať. Samozrejme, netreba byť otrokom poriadku. Tu treba mať na mysli, že byt alebo dom má slúžiť nám a nie my domu. A ešte niečo. Upratená izba je pripravená kedykoľvek prijať hoc aj nečakanú návštevu a my sa nemusíme hanbiť. Zároveň aj toto je spôsob, ktorým môžeme rodičom

dokázať svoju zodpovednosť. Deti, ktoré som v tábore poznal, nemali svoju detskú izbu doma, ale v zariadení spravovanom štátom. Aj keď je dnes snaha o vytváranie tzv. rodinných buniek, domov je predsa len domov.

Mama ma pri odchode z domu pobozká na líce. Niekedy sa jej to stane aj pred mojimi kamarátmi či spolužiakmi a ja sa cítim trápne.

Ani si nevieš predstaviť, aké máš šťastie! Koľko detí, mladých túži po bozku svojej mamy, ale nikdy ho nedostanú. Hovoríš: *„Mám 15-16 rokov, už to nie je vhodné."* Či sa ti to páči alebo nie, vždy budeš dieťaťom svojej mamy. Nosila ťa deväť mesiacov pod srdcom. Patríš k nej. Váž si chvíle, keď ťa mama pobozká. Prídu dni, keď po tom budeš túžiť, ale mama tu už nebude.

Hnevá ma, keď nemám vypratý svoj obľúbený sveter, keď ho súrne potrebujem. Hnevá ma, keď stále musím jesť to, čo mi predložia a nie to, na čo mám momentálne chuť.

Tak takto by som otázku určite neformuloval. Nehovorím, že sa mi to nestalo, ale zahorieť takýmto „spravodlivým hnevom"? Máme na to vôbec právo? Zamysleli sme sa niekedy nad tým, aký je bežný pracovný deň našej mamy? Ráno skoro vstáva, pripraví raňajky, uteká do práce. Po ôsmich hodinách v práci prichádza domov do ďalšej práce. Varí, perie, žehlí, nakupuje, upratuje. Ani sa nenazdá, je večer a unavená túži po odpočinku. A príde ráno a zasa ten istý kolobeh. Pozrime sa na náš program. Často vyzerá asi takto: vstaneme, zjeme raňajky a utekáme do školy. Po škole si splníme školské povinnosti a máme voľný čas pre oddych, zábavu a vlastné záujmy. Namiesto hundrania povedzme: *„Mami, pomôžem ti. Je to výborné. Ďakujem za čistý sveter."* Mama to nerobí preto, že to má v popise práce, ale kvôli tomu, že to robí z lásky a s láskou.

Takto by sme mohli pokračovať vo vymenovávaní otázok a problémov. No chceme v tejto chvíli urobiť niečo iné. Skúsme povedať: *„Otec a mama, vám patrí naša úprimná vďaka. Za vašu lásku, starostlivosť, obetavosť, snahu, pochopenie. Je toho veľa, čo pre nás robíte. Veľakrát to berieme ako samozrejmosť. V tejto chvíli prijmite naše ĎAKUJEM."* Deti, ktoré som spoznal, by to isto rady urobili. My túto možnosť máme. Ony nie. Budeme sa tváriť, že máme ešte čas, že to povieme neskôr? Poznám ľudí, ktorí podobne zmýšľali. Dnes stoja nad hrobom svojich rodičov a v duchu sa pýtajú: *„Prečo som vám to nepovedal skôr?"* Pamätajme, máme príležitosť. Každý deň...

Martin Hrebík
Foto: archív autora

Keď je kultúra nekultúrna

„Trávim svoj čas premýšľaním, čo je to súčasné umenie. Môj život je umenie. Moje poslanie je tvoriť obraz života – jeho odraz a celú pravdu. Všetko pre umenie! Používam triky a lesti… klamem, kradnem, manipulujem... odhaľujem sa a predvádzam svoju sexualitu... Boh je život... Boží vzor zaväzuje neprekračovať stanovené hranice. Porušujem pri tvorbe Božie prikázania? Znesie ešte umenie nejaké hranice?...“ (uverejnené na www.bratislavskenoviny.sk ako reklama na výstavu Návrat márnotratného)

V čase od 6. do 21. septembra tohto roku sa v bratislavskej Open Gallery konala výstava Návrat márnotratného, na ktorej mladé autorky prezentovali videonahrávky spovede zo slovenských kostolov. Reakciou Konferencie biskupov Slovenska bola požiadavka na ospravedlnenie sa autoriek.

Čo sa vlastne stalo, že biskupi žiadali ospravedlnenie? Podľa nášho cirkevného práva sa na takýto skutok automaticky vzťahuje trest exkomunikácie. Spoveď je nedotknuteľná - týka sa to najmä spovedného tajomstva, ale aj, napríklad zhotovovania záznamov zo spovede. Tak boli prekročené hranice cirkevného práva. Prekročili sa tým aj hranice etiky či morálky? Nie je umeniu dovolené vstúpiť aj do povestnej trinástej komnaty, aby odhalila niečo, čo malo navždy ostať utajené? Existujú vôbec nejaké hranice pre umenie, kultúru, novinárov?

Na počiatku

Otázka je príliš komplexná na to, aby sme ju tu a teraz vyriešili. Ale asi nebude zbytočné pozrieť sa na tento problém zblížša, minimálne z pohľadu Učiteľského úradu Cirkvi. Cirkev má právo vysloviť sa k tejto veci, lebo sa dotýka každodenného života nás ľudí. A právom sa obáva, či bezhraničnosť kultúry nebude viesť až k úplnému oslobodeniu človeka.

Cirkev sa drží klasického gréckeho učenia: *„Čo je proti prirodzenosti, je zlé.“* Každý z nás má v sebe istý zákon (prirodzený), ktorý mu hovorí, čo sa smie a čo nie. Základným vyjadrením tohto zákona je: *„Rob dobro, chráň sa zla.“* A už sme aj našli prvé obmedzenie pre človeka. Človek z prirodzenosti nebude robiť to, čo považuje pre seba za zlé. Tak sme našli prvé hranice, ktoré by mala dodržiavať aj sama kultúra. Robiť iba to, čo je pre ňu dobré a vyhýbať sa tomu, čo je pre ňu zlé. Otázne ostáva, kto určí, čo je dobré a čo zlé.

Existencia subjektívnych pravidiel a hodnotových rebríčkov umožňuje každému chápať dobro ináč. Niekto by sa nazdal, že tým je všetko vyriešené a hranice predsa len byť nemusia. Ale Cirkev má odpoveď aj na to. V dekréte Druhého vatikánskeho koncilu Inter mirifica sa píše: *„Ďalšia otázka sa týka vzťahov medzi právami umenia – ako sa bežne vraví – a požiadavkami mravnosti. Keďže množiace sa diskusie o tejto veci majú nezriedka svoje korene v mravoučných a estetických bludoch, tento koncil vyhlasuje, že všetci musia uznávať absolútne prvenstvo objektívneho mrav-*

ného poriadku, lebo on jediný presahuje a účelne zladuje všetky, čo ako vznešené oblasti, týkajúce sa človeka, nevynímajúc umenie. Veď jedine mravný poriadok sa vzťahuje na človeka – rozumné stvorenie Božie s nadprirodzeným povolaním – v celej jeho prirodzenosti. A pod podmienkou, že sa úplne verne zachováva, privádza ho k plnej dokonalosti a blaženosti." Tak koncil nielen stanovil, že existuje objektívny poriadok, ale poukázal aj na cieľ všetkého umenia – čo ho privádza k plnej dokonalosti a blaženosti. Zrazu máme druhú hranicu.

Všetko pre informácie

Bývalý hovorca Svätého Otca Joaquin Navarro-Valls povedal: *„Vo veku relativizmu sa vzťah žurnalistu k pravde stáva zásadnou etickou otázkou jeho profesie."* Otázka hraníc povolania „ohlasovateľov pravdy", ako by sme mohli novinárov nazvať, nutne vyžaduje odpoveď. Akú úlohu majú novinári v spoločnosti? Kde sú hranice, za ktoré by už nemali ísť? Ktoré informácie by mali byť poskytované médiám a ktoré nie? Do akej miery má novinár podliehať autocenzúre?

Tieto a mnohé iné otázky blúdia mysľou ľudí pri pohľade (či počúvaní) na naše médiá. Snaha riešiť ich je dôležitá aj pre nás kresťanov, preto práve tieto otázky si položil aj časopis Nahlas vo svojej tematickej prílohe v roku 2005. Teraz už len nájsť správne odpovede.

Pomocou pri hľadaní odpovedí môžu byť aj každoročné príhovory Svätého Otca pri príležitosti Svetového dňa masmédií. Téma tohtoročného príhovoru bola *„Deti a médiá: Výzva pre výchovu"*. Benedikt XVI. v ňom povedal: *„Táto úprimná túžba rodičov a učiteľov vychovávať deti cestami krásy, pravdy a dobra môže byť podporovaná mediálnym priemyslom len v tej miere, keď podporuje základnú ľudskú dôstojnosť, opravdivú hodnotu manželstva a rodinného života a pozitívne úspechy a ciele ľudstva."*

„Krása, pravda a dobro, tieto tri, no pre novinára prvotná z nich je pravda," mohli by sme s úsmevom parafrázovať apoštola. Pravda – slovo, ktoré je asi najviac omieľané ako asociácia k slovu novinár. Nie je preto zvláštne, že pravda sa ocitá v etických kódexoch organizácií, združení či konkrétnych médií. V Kódexe novinárske etiky Slovenského syndikátu novinárov je hneď v prvom článku uvedené: *„Novinár urobí všetko potrebné, aby verejnosti podával informácie pravdivé, overené a odborne fundované."* Pekná teória, aká je skutočnosť?

Otázky zostávajú, aj keď už vieme, ako by to malo vyzerať. Každodenná realita nás presvedča, že teória a prax sú často od seba veľmi vzdialené. Máme aj hodnoverné a, nebojím sa povedať, dobré médiá, ale na druhej strane aj populárne „bulvárne" médiá. Čo s nimi? Na to musí hľadať odpoveď každý z nás sám. Veď nikde nie je napísané, že musíme veriť všetkému, čo je v novinách.

Keď kultúra uzná svoje hranice

„S ďalšími nadobudnutými znalosťami už vieme, že sme prekročili istú hranicu. Hoci sme boli presvedčené, že neporušujeme spovedné tajomstvo, neuvedomili sme si narušenie súkromia a sféry intimity spovedajúceho. Za tento prešľap sa poškodeným úprimne ospravedlňujeme." (Andrea Chreňová a Monika Kováčová, autorky výstavy Návrat márnotratného)

Pavol Hrabovecký
Ilustračné foto: Ladislav Varga

Nehluční svätci

Mnísi žijúci v samote, v mlčaní a neustálej modlitbe. Duchovní dedičia prvých kresťanov - Otcov púšte. Život prísneho spôsobu podľa evanjelia. Hľadači Boha. Kartuziáni.

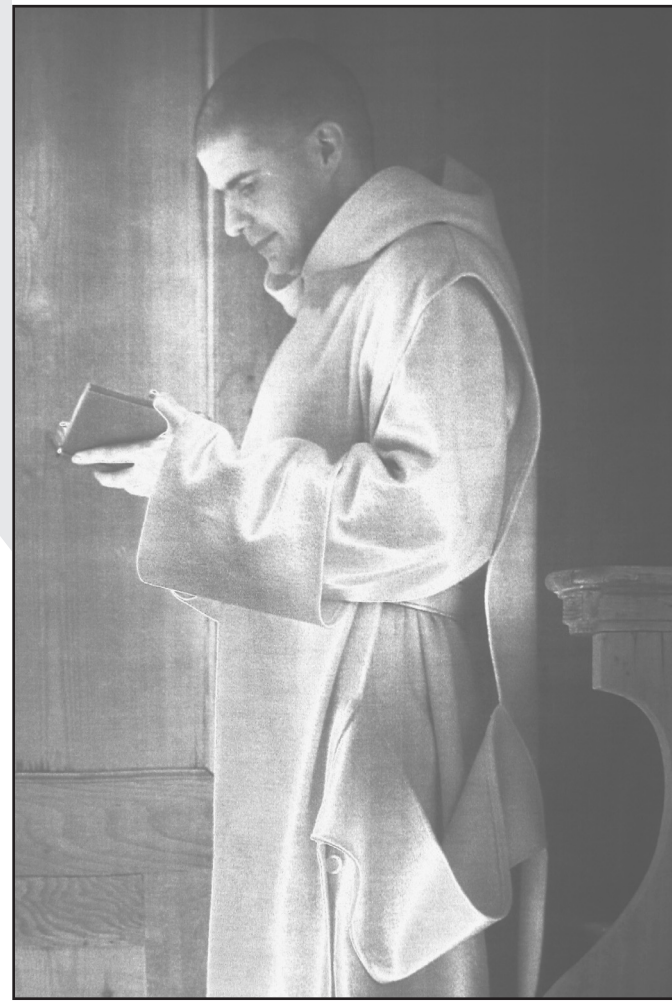

Môžu sa nám vynoriť mnohé otázky: Prečo si niekto dobrovoľne zvolí samotu a prísne odriekanie, keď vo svete je toľko možností realizácie veriaceho človeka? Tu treba mať na zreteli mimoriadnu Božiu milosť, aby sme sa lepšie priblížili k pochopeniu tohto veľkého daru zjavenému len tým, ktorých si Pán vyvolil. Preto s pokorou musíme srdcom načúvať ich svedectvu bez slov.

Ako to začalo?

Kristus, Otcovo Slovo skrze Ducha Svätého, si vyvolil ľudí, ktorých zaviedol do samoty a chcel sa s nimi zjednotiť v intímnej láske. Toto volanie nasledoval aj svätý Bruno a celý svoj život zasvätil tichu a chudobe. Spolu so šiestimi spoločníkmi vybudoval pustovňu v alpskom údolí Chartruese na juhu Francúzska. Takto vznikol v roku 1084 Kartuziánsky rád. Títo mužovia a ich nasledovníci vytrvali na tomto mieste a postupne vytvárali vlastnú formu pustovníckeho spôsobu života. Celé toto bohatstvo odovzdávali ďalej svojim nasledovníkom. Týmto príkladom oslovené rôzne samotárske osady založené podľa vzoru Kartúzy postupne prevzali jej regulu ako puto rodiacej sa kartuziánskej rodiny. Neskôr sa k tomuto dokonalému nasledovaniu Krista rozhodli aj ctihodné sestry z Provence. Kartuziánsky rád ako jediný na svete nebol za deväť storočí od svojho vzniku vážnejšie reformovaný, lebo to nebolo nikdy potrebné.

Volanie púšte

Už od čias starozákonných prorokov až po cirkevných otcov človek vždy vyhľadával púšť a samotu, keď sa túžil viac priblížiť k Bohu. Pokánie a modlitba mu dopomáhali odpútať sa od toho, čo je pozemské a povzniesť svoju dušu k Bohu. Z tejto tradície čerpajú i kartuziáni – skrytý spôsob života a vrúcnu túžbu po spojení s Bohom v samote. *„Naša ustanovizeň je v podstate zameraná na kontempláciu, preto musíme zachovávať svoju odlúčenosť od sveta. Oslobodení sme od akejkoľvek duchovnej povinnosti, aj keby bol potrebný činný apoštolát,*

aby sme napĺňali svoje vlastné poslanie v Kristovom mystickom tele." /Pravidlá/

Po opustení sveta, v ktorom je pre mnohých ľudí Kristovo učenie len okrajovou záležitosťou, žije kartuzián s Bohom, v Bohu a pre Boha, v modlitbe, mlčaní a samote.

Modlitba ticha

„Ó, Ty, ktorý máš domov hlboko v mojom srdci, dovoľ mi s Tebou stretnúť sa v hĺbke môjho srdca." /Talmud/ Kartúza je motorom modlitby – sťahuje Boha smerom k zemi a vynáša svet hore smerom k nebu. Kontemplácia je druh modlitby, ktorá sa rodí v mlčaní a intímnom stretnutí duše s Bohom. *„Nie je nič dôležitejšie než vedieť, ako na Boha čakať."* /kartuzián/ Je dobré čakať v mlčaní na Božiu pomoc. Ten, kto sedí sám a mlčí, povznesie sa sám nad seba. V kontemplatívnom živote nie je natoľko potrebné, čo robíme my, ale to, čo Boh robí v nás. Naše poslanie spočíva v očisťovaní svojich túžob od všetkého, čo nie je Boh, otvárať sa Božiemu hosťovi a dovoliť mu, aby nás miloval tak, ako to on chce. Tejto modlitbe sa kartuziáni učia každodenným zriekaním sa seba samých, k čomu im dopomáhajú každodenné osobné duchovné cvičenia a telesné umŕtvovanie pôstom.

Práca a pôst

Peter Ctihodný, opát z Cluny, štyridsať rokov po smrti sv. Bruna píše o živote kartuziánov okrem iného i toto: *„Na holom tele nosia hrubé kajúce košele. Postia sa takmer neustále, jedia iba chlieb z otrúb, nikdy sa nedotknú mäsa, či sú chorí, alebo zdraví."* Mnísi jedia osamote vo svojich celách, pričom si čítajú duchovné texty. Jedlo im dvakrát denne, v zimnom období len raz za deň, roznášajú bratia a podávajú cez malé okienko pri vchode do ich cely. Keď brat odíde, až potom si mních vezme svoj skromný pokrm, aby sa navzájom nerušili. Raz týždenne, obyčajne v piatok, prežíva mních len o chlebe a vode. Podľa pustovníckej tradície sa zriekajú mäsitých jedál okrem rýb. Tieto pôsty si vyžadujú nemalé sebazaprenie, no vôbec nie sú zdraviu škodlivé, práve naopak, kartuziáni sa dožívajú vysokej staroby.

Vo svojej cele mnísi trávia väčšinu času v modlitbe, štúdiom i ručnými prácami – najčastejšie prácou s drevom, čím sa pripodobňujú práci Ježiša Krista a jeho skrytému spôsobu života v Nazarete. Okrem svojej skromnej izby má každý malú záhradku, kde manuálne pracuje. Kartuziánski bratia v kláštore venujú viac času manuálnej práci ako kňazi – mnísi, asi sedem hodín denne v mlčaní, čo im dopomáha sa vnútorne sústrediť a kontemplovať. Tiež sa starajú o chod v celom kláštore, čím sa môžu kňazi zdržiavať v tichosti svojej cely.

Poslanie a cieľ

Jediným cieľom je intímne spojenie sa v láske s Kristom, aby sa mohli naplniť slová sv. Pavla: *„Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus."* Celý spôsob ich života je *„usilovne hľadať, rýchlejšie nájsť a úplne vlastniť samého Boha."*/Pravidlá/ Naším poslaním, ktoré nám zverila Cirkev, je rozvádzať Boží život do celého mystického tela. Úplne sa darovať Bohu kvôli nemu samému a takto získavať duše pre nebo. Vzdialení od všetkých, ale spojení so všetkými, stojíme v mene všetkých pred živým Bohom.

Pozvanie pre nás

I v dnešnej dobe si Kristus pozýva svojich apoštolov do ústrania, preč od hlučnej zábavy sveta, plytkostí vzťahov a vlastného egoizmu, aby tak osobitným spôsobom prehovoril k srdcu človeka a človek sa takto viac priblížil k nemu. Aby objavil a spoznal sám seba a zahorel ešte väčšou túžbou po Bohu svojou kreatívnou láskou, akej je iba človek schopný. Pane, daj, aby sme horeli, a tak boli svetlom pre tento svet, svedectvom bez slov!

Marek Pančišin
Ilustračné foto: internet

Karolko

Čas nám rýchlo uteká a opäť tu máme Vianoce. Najkrajší čas roka – vonku sniežik, v kozube príjemné teplo, rodina je spolu. Ale nielen o tom sú Vianoce. Milé deti, prečítajte si príbeh malého Karolka, ktorý hľadal odpoveď na otázku, čo znamenajú Vianoce.

Ocko raz našiel Karolka, ako si veselo pospevuje: „Vianoce, Vianoce...“

„Ahoj, Karolko. Prečo si taký veselý?“

„Ako prečo? No predsa preto, že sú tu Vianoce. Čas radosti, darčekov a... darčekov.“

„A to je všetko? Je to len o radosti a darčekoch?“

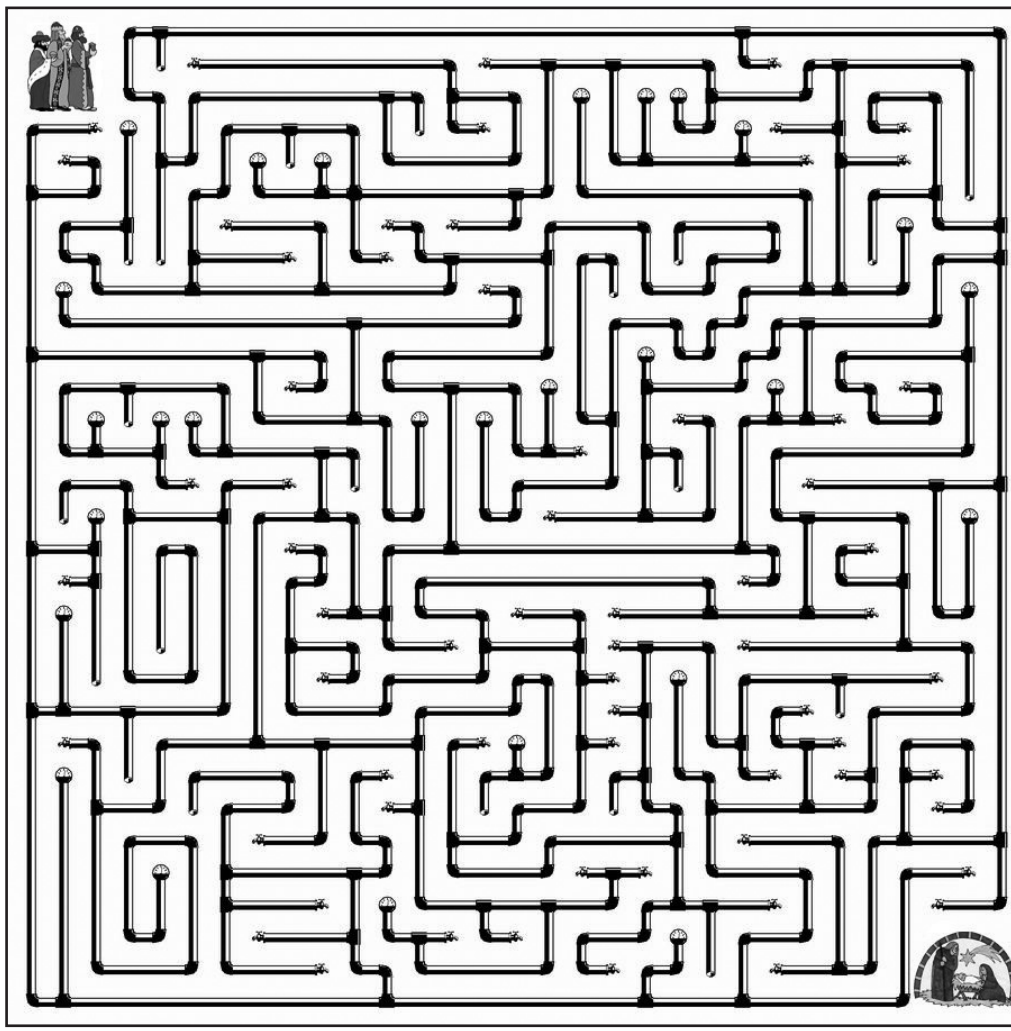

Legenda k bludisku:
Pomôž trom mudrcom dostať sa bezpečne k malému Ježiškovi do Betlehema, kde sa práve narodil.

„No áno, a o čom by to ešte tak mohlo byť?“

„No pokiaľ viem, tak Vianoce sú o tom, že sa narodí Boh.“

„Boh? A kde?“

„No predsa v Betleheme.“

„Tak mi o tom, prosím, povedz viac.“

„Bolo to dávno. Jednej studenej noci, keď hviezdy žiarili ako lampy veľkomesta, sa narodilo dieťatko. Bolo malé a bezmocné ako každé iné dieťa. Ale predsa len nebolo až tak celkom obyčajné. To dieťa sa zrodilo v maštali na sene. V týchto podmienkach sa narodil Boh. Ten, ktorý všetko stvoril, ten ktorý je Pánom všetkého. Najvyšší vládca a kráľ sa úplne znížil, aby z tejto pokory vzišla spása.“

„Úplne najväčší kráľ? To je veru pekný kráľ, keď sa narodil v maštali. To môže byť tak akurát kráľom chudobných.“

„To si pekne povedal, je kráľom chudobných. A hlavne chudobných v duchu.“

„Ako? Chudobných v duchu?“

„To sú tí, ktorí majú radšej pokoru a Boha ako seba. Sú to ľudia žijúci v blízkosti Boha.“

„Tak to chcem aj ja takto žiť, ale neviem, čo mám urobiť.“

„Je to úplne jednoduché. Stačí, ak sa teraz na Vianoce narodí Ježiško nielen v Betleheme, ale aj v tvojom srdiečku.“

„V mojom srdiečku?“

„Áno, stačí si otvoriť dvierka srdca a keď do neho vojde Ježiško, tak hneď zavrieť.“

„A kedy to mám urobiť?“

„Dnes je Štedrý deň a to je čas, kedy sa o polnoci rozozvučia zvony a privítajú toho, ktorý je jediný vládca. Práve v túto chvíľku si ho vezmi k sebe. Je to čas milosti, kedy to malé bezbranné dieťatko uzrie svetlo sveta ako človek.“

„To je krásne! Mám ešte otázku. Môžem mu dať nejaký darček?“

„Samozrejme. A čo mu chceš dať?“

„Veľa toho nemám, ale dám mu svoje srdiečko, aby ho hrialo a aby sa v ňom mohol potešiť, keď mu bude smutno.“

„To je pekný darček.“

A čo vy, deti, už ste pripravili svoje srdiečko pre malého Ježiška?

Ladislav Jeremiáš

Keď Boha voláme po mene

Boh prestal hovoriť rečou ľudí. Ak s ním chceme rozprávať, musíme si osvojiť komplikovaný systém slovnej zásoby, skladby a štýlu, ktorý mnohé storočia vytvárali pisatelia modlitebných knižiek. Z tohto strnulého pohľadu ma pred tromi rokmi vyrušil denník brata Šavla *Za múrmi kláštora*. Čítajúc provokatívne riadky odvážne malej knihy som našiel Boha, ktorý človeku rozumel. Kniha pootvorila dvere a našiel som celú knižnicu literatúry, ktorá „volala Boha po mene“. Žalmisti, proroci, patriarchovia, umelci, básnici a brat Šavol – rehoľník, povolaním novinár, žijúci v Čechách, píšuci poetické vyznania v súčasnej slovenčine.

Potešilo ma, keď som pred niekoľkými dňami v kníhkupectve našiel novú zbierku brata Šavla *Moje lepšie ja* s podtitulom *Keď Boha* ▶

volám po mene. Štýl sa nezmenil. Stránok je menej, sú však o to hutnejšie. Ide o dvadsaťpäť básní, či skôr úvah vo voľnom verši, bez použitia veľkých písmen. Opisujú skutočnosti všedného života v nevšedných rovinách. Bytie rehoľníka v bytí človeka. Dráma Kristovho kríža a dráma každodenného boja s hriechom. Sklamanie, radosť, smrť, život, nahota, raj, láska, slzy. Témy, ktoré sa bytostne dotýkajú každého človeka, podávané poéziou aktuálneho dňa. Boh, s ktorým sa dá rozprávať ako s otcom, bratom, priateľom. Autor je v básňach osobný. Až príliš. V nejednej básni vyloží na stôl všetky svoje city a ostáva nahý pred Bohom.

Zbierka *Moje lepšie ja* nevyšla ako kniha modlitieb či rozjímaní. Vydavateľom nie je žiadne kresťanské vydavateľstvo, formálne sa dielo tvári ako zbierka básní. A práve v tomto šate ma oslovila. Duchovnosť, ktorá nekričí dokola, že je návodom k nájdeniu nebeskej brány. Model svätosti nie v momentálnej dokonalosti, lež v stálej dispozícii rozhodnúť sa pre dobro. Každý, kto sa chce zbaviť nánosov rutinnej vyumelkovanej zbožnosti, nájde v knihe inšpiráciu, ako začať. Verše oslovia každú dušu hľadajúcu bližší vzťah s Bohom. Utešia, povzbudia, osviežia.

Boh nikdy neprestal hovoriť rečou ľudí, to len my občas nechceme, aby nám rozumel. Skúsme zanechať predsudky a osloviť ho po mene.

Jozef Barláš
Foto: Ladislav Varga

brat Šavol: Moje lepšie ja (Keď Boha volám po mene). Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2007.

Dvakrát nie je dosť

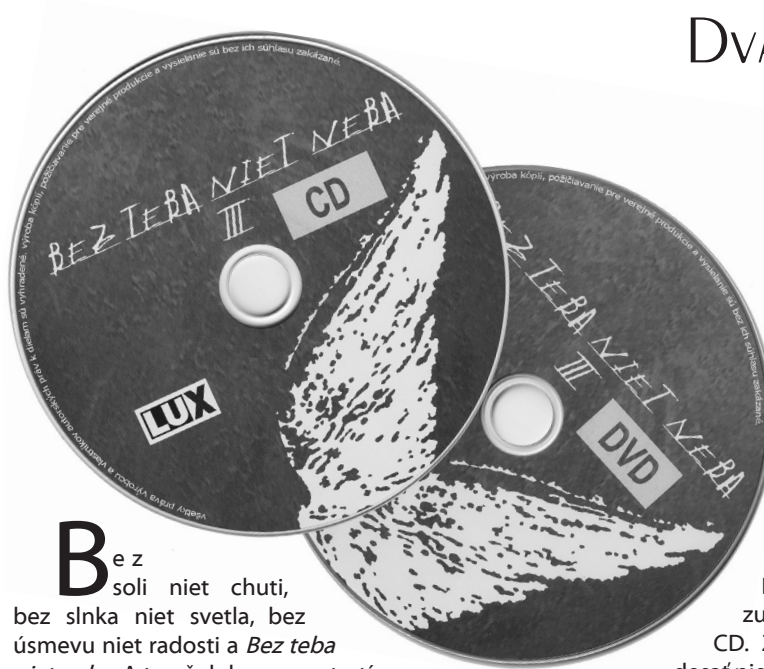

Bez soli niet chuti, bez slnka niet svetla, bez úsmevu niet radosti a *Bez teba niet neba.* A to už dokonca po tretíkrát, tentoraz v červenom prevedení.

Nepochybne, táto „výberovka" slovenskej gospelovej hudby má už svojich stálych priaznivcov. Určite aj preto tohto roku vyšlo jej ďalšie pokračovanie. Avšak nie je CD ako CD, pretože v tomto prípade je CD v jednom balení spolu s DVD.

Známe kresťanské vydavateľstvo LUX dalo dokopy dvadsať piesní od dvadsiatich rôznych interpretov. DVD obsahuje dvadsaťštyri videoklipov, ktoré priaznivcom gospelovej hitparády Poltón určite nebudú neznáme, pretože ide o výber klipov práve z tejto hudobnej relácie. Desať z nich tvorí akési vizuálne double k piesňam z CD. Zjednodušene povedané, desať piesní nájdete ako na CD-čku, tak aj na DVD-čku.

Medzi interpretmi sa dá nájsť naozaj všeličo. Od známej *Atlanty, Kapucínov* či *Creda* až po tých čerstvejších, ako sú *Saleziáni, Janais* či *Tiramisu.* „Výberovka" ako celok pôsobí veľmi počúvateľne. Ide väčšinou o príjemné melódie, ktoré si nevyžadujú náročného poslucháča. Čo sa žán-

rov týka, aj tu je prítomná istá variabilita. Chytľavé, jednoduché melódie *Richarda Čanakyho* či *Janky Dzurišovej* striedajú predsa len hudobne trochu náročnejšie skladby kapely *Vždy a všade* či *Tretieho dňa*. Okrem už spomenutých interpretov tu nájdete aj *S2G Band, Mimicry, Metelicu, Križiakov, Timothy, Raindown* a iných.

Výber videoklipov sa takisto snaží o určitú rôznosť. Nájdu sa tu na kreativitu nenáročné zábery z koncertov *(Vždy a všade, Lamačské chvály)*, z kostolov *(Marcelino)*, klasické zamilované dvojice *(Atlanta, Cukor a soľ)*, ale aj zaujímavejšie obrázky používajúce viac symbolov a efektov *(Raindown, Shine, BFO, Saleziáni)*. Škoda, že niekedy je text skladby „o voze" a klip „o koze". U *Jerichových trúb* to až bije do očí. A, samozrejme, nechýba bonus v podobe ďalšej piesne od *BFO*. Nájdete tu aj krátke upútavky z dielne LUX-u a dokument o moderátorovi Poltónu Lukášovi Latinákovi, čo však asi veľmi nezaujme tých, ktorí túto reláciu nesledujú.

Booklet obsahuje nielen texty k pesničkám, ale predstavuje aj interpretov piesní. Trochu mi prekáža nejednota v týchto opisoch. V niektorých prípadoch sa akoby kapela predstavovala sama, v iných zasa predstavuje tretia strana.

Bez teba niet neba sa teda už po tretíkrát uchádza o našu priazeň. Veľkým pozitívom tohto najnovšieho počinu sú nesporne videoklipy a následne aj veľmi priaznivá cena za 75 minútové CD a a viac ako 90 minútové DVD. Mediálny trh stále zvyšuje svoje požiadavky a ponuky, a preto je veľmi dobré, že projekty takéhoto druhu vychádzajú aj z kresťanského prostredia. Dúfajme, že jeho ďalšie pokračovanie opäť posunie veci o čosi vpred.

Matúš Imrich

Bez teba niet neba - výber slovenskej gospelovej hudby.
Lux 2007.

Zaujmime

postoy

Dostal som sa k nej vlastne náhodou, prezerajúc stránku jedného výmenného bannerového systému. Hneď na prvý pohľad ma zaujal názov. Tak som si naň klikol. Otvorila sa mi stránka dizajnom odhaľujúca Content Management System, akým sa vytvárajú blogy. *Postoy.sk* – internetový časopis. Doteraz som o ňom nepočul, a tak som začal čítať.

Stránka je rozdelená na sedem sekcií. Články, pribúdajúce s frekvenciou približne jeden denne, chcú do slovenskej žurnalistiky priniesť iný názor, iný uhol pohľadu. Hovoria o spoločnosti, kultúre, politike, ekonomike, náboženstve. Prístup je tvorivý, vnímavý, a zároveň kritický. Podtitul „dialógom k pravde" vystihuje ďalšie vlastnosti portálu, ktorý je otvorený diskusiám k článkom a blogu. Žiaľ, diskusných prí- ▶

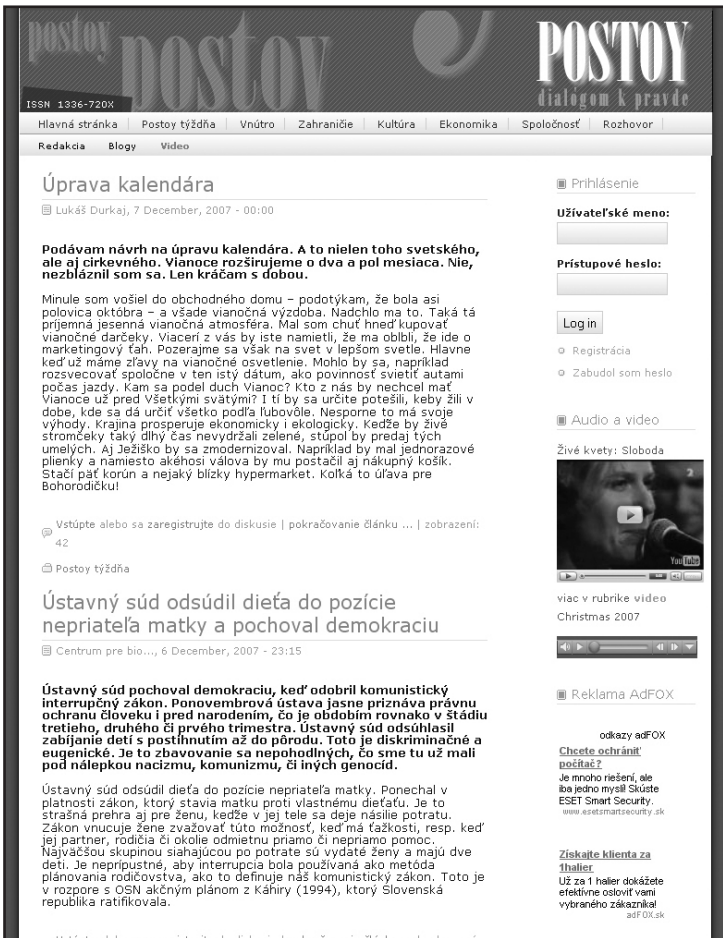

spevkov je tu, na rozdiel od bulvárnych portálov, primálo.

Tvorcami tejto stránky sú trinásti mladí ľudia, mená ktorých, ako som na vlastné potešenie zistil, som nepočul prvýkrát. Ide zväčša o študentov s neskrývanou túžbou hľadieť na svet objektívnymi očami bez toho, aby potláčali vlastnú osobnosť.

Portál grafikou pripomína mnohé stránky podobného charakteru. Využíva osvedčené prostriedky pre vytváranie pútavého webu. Dobre čitateľný font, prehľadnosť, jemné farebné spracovanie. Stránka je rozdelená na dva stĺpce: ľavý, široký, v ktorom sú zobrazené jednotlivé príspevky a pravý, užší, obsahujúci rýchle odkazy, reklamu, vyhľadávací box a i. V hlavičke sa nachádza logo časopisu a základné sekciové menu.

Postoy.sk je stránkou, ktorá pravdu nedeformuje, ale, naopak, citlivým prístupom sa k nej snaží dôjsť. Na slovenskom internete je skôr raritou, o to viac sa oplatí ju navštíviť.

Jozef Barláš

www.postoy.sk, dialógom k pravde. elektronický časopis s podporou Network Slovakia.

Ako nájsť mladosť v starobe

Slovenská kinematografia má veľa spoločného s českou, ale v našom prípade, žiaľ, veľa nových prírastkov nevidíme. Naši západní susedia nezaháľajú a opäť raz sa ukázal potenciál jedného z najlepších českých hercov Zdeňka Svěráka.

Svěrák má na svojom konte cez štyridsať filmov. Medzi jeho najznámejšie tituly bezpochyby patria *Marečku, podejte mi pero; Vrchní, prchni; Obecná škola; Tmavomodrý svet* či *Kolja*, za ktorý získal Oskara za najlepší cudzojazyčný film a sedem českých levov. K týmto titulom pribudol ďalší kvalitný kúsok – *Vratné láhve*, ktorý režíroval Ján Svěrák, syn Zdeňka Svěráka.

Hlavnou postavou je učiteľ Jozef Tkaloun (Zdeněk Svěrák), ktorý prežíva krízu nielen v pracovnom, ale aj v osobnom živote. Zisťuje, že po mnohých rokoch intenzívnej práce nie je až také jednoduché odísť do dôchodku. Ani túžobné ničnerobenie nie je až také príjemné, ako sa zdalo. Túži byť ešte produktívnym a milovaným. Nechce skončiť ako väčšina jeho rovesníkov. Chce so svojím životom niečo urobiť. Ľahko sa to povie, ťažšie je to zrealizovať, a tak nastávajú problémy aj v novom zamestnaní, kde si uvedomuje, že práca kuriéra na bicykli v jeho veku nie je najlepšou voľbou. Po nepríjemnej nehode sa rozhodne skúsiť niečo iné, preto vystrieda starý bicykel a balíky za neveľkú miestnosť v nákupnom centre.

Jeho život dostáva nový zmysel, keď zistí, že navonok nelukratívna manuálna práca zberača fliaš v sebe skrýva viac. V tejto práci sa môže pán Tkaloun realizovať ako expert na medziľudské vzťahy. Každý, s kým sa stretne pri vrátení fliaš, už nie je len zákazník, ale priateľ, ktorému sa snaží pomôcť rôznym spôsobom.

Film je vynikajúco spracovaný a ponúka divákom skvelé herecké obsadenie, dobré herecké výkony, zaujímavý scénar, kopu humoru a mnoho myšlienok, ktoré pobádajú k zamysleniu. Divák tu nájde aj netradičné scény, ktoré síce obzvlášť nenadchnú, no pre vykreslenie príbehu boli autormi považované za dôležité. Celkovo ide o kvalitný film, ktorý sa oplatí pozrieť, či už ste v puberte, alebo sa poberáte do dôchodku ako pán Tkaloun.

Lukáš Nemčík

Vratné láhve
U.F.O. Pictures, ČR 2007, 100 min.
Réžia: Ján Svěrák
Scenár: Zdeněk Svérák
Hrajú: Zdeněk Svérák, Daniela Kolářová, TatianaVihelmová, Jiří Macháček

Výroky otcov

Je začiatok dvojhodinovky istého predmetu. Učiteľ sa po hodnej chvíli ticha pýta:
„Koľko máme do konca?“
(profesor asi nemal chuť do učenia ☺)

„Ako sa hovorí osobe, ktorá má dar uzdravovania?“ pýta sa učiteľ na Liturgike.
„Šaman,“ odpovedá študent.

Profesor na hodine Katechetiky sa pýta:
„Čo musí obsahovať učebnica?“
„Spinku v strede.“

„Ako by ste postupovali, keby ste sa mali naučiť desať encyklík?“
„Urobili by sme výcuc (tzn. výťah) z nadpisov.“
(aj tak môže vyzerať príprava na skúšky)

„Čo je vám také smiešne?“ pýta sa profesor Sakrálneho umenia vyrušujúceho.
„Ale... život,“ s úsmevom odvetí študent.

„Vy mi tu spíte,“ hovorí skleslo profesor.
„To sa vám zdá,“ odvetí vždy dobre naladený študent.

„Dva či dve kávy? Raz som povedal dva kávy, odvtedy... dvakrát kávu.“
(profesor Kánonického práva zdôvodňuje potrebu správnej slovenčiny)

Profesor pred odchodom na študijné oddelenie hovorí študentom:
„Ideme na sekretariát za tou mladou sestričkou na okuliare.“
(chcel asi povedať „ktorá nosí okuliare“ ☺)

„Ideme spolu za sestričkou, aby to hneď dala na internet, lebo ja kým zapíšem, tisíc rokov prejde, kým na to prídem.“
(ten istý profesor opisuje svoju „zručnosť“ so zapisovaním známok do internetového školského systému)

Profesor opisuje svoje zdravotné problémy:
„Keď som sa sprchoval, kýchol som a tak som podskočil, až ma seklo v krížoch.“

„Prepáčte, zmýlil som sa, dnes som vypil iba dve kávy.“
(profesor, ktorý obyčajne vypije okolo 15 káv, sa skoro ráno ospravedlňuje, že mu to ešte nepáli)

„Keď si ráno nevypijem, tak mi chýba výraz.“
(každý človek sa mýli, aj profesor)

„Zväz včelárov je spoločenstvo milujúce muchy.“
(príklad, ako sa dá vysvetliť rozdiel medzi spoločnosťou a spoločenstvom)

„Laik znamená, že džuk temu rozumí.“
(definícia slova „laik“ podľa radšej nemenovaného profesora)

„Ja viem, čo je to svinstvo, však som zo Svinice."
(profesor komentuje niektoré ľudské činy)

„Ako znie evanjeliový odkaz?"
„Kto ti dá jednu facku, ty mu daj dve."
(rýchla odpoveď bohoslovca na hodinách cirkevných dejín)

„Čítate tak pomaly, že aj slimák je v porovnaní s vami ako raketa."
(na latinčine)

„Keď počujem zle vysloviť slovo crescunt, tak mi ide pečeň do malíčka na pravej nohe."
(čo už, nie všetci si dokážeme zapamätať správnu výslovnosť slov)

„Máte veľmi peknú dikciu!"
„Dik čo?"
„Ale, to sa dozviete neskôr."

„Zle čítate."
„Viete, ja by som potreboval lepšie okuliare."
„Iné okuliare vám nedáme, lebo by ste mi nimi prepálili knihu."

„Anjel spal a zvestoval Panne Márii a ona čakala Ducha Svätého."

Odznelo v kaplnke:
„...lekár teľa i duše."

„Pane Ježišku..." (počas prosieb)

„Nebojte sa, nezničíte mozog, skôr on zničí vás."
(ach, tá naša filozofia)

„Boh zobral hlinu a začal ťapkať, jak deti s tepšičkami."
(filozofický obraz stvorenia človeka ☺)

„Dnes máme maratón tri hodiny, kto nezaspí, môže si gratulovať."
(realita študenta)

Profesor sa pýta hypotetickú otázku:
„Dievča otehotnie. Čo povie mame?"
„To nie ja!"

Profesor vysvetľuje, čo všetko sa píše do farskej kroniky:
„Ten kaplán vypije už nie 24 litrov omšového vína, ale 40! Má spotrebu.... Má blízko k mystike."

Z Akademu:
„Čo je to guľa?"
„???"
„Kocka obitá skúsenosťami."

KNIŽNÁ PONUKA – novinky z vydavateľstva LÚČ

Matka Terézia

Moje tajomstvo: modlím sa

Celofarebná kniha obsahuje krátke epizódy zo života Matky Terézie a za každou nasleduje jej modlitba. Opäť silné svedectvo slúžiacej lásky, ktoré prehĺbi náš život.

224 s., brož., 165 Sk

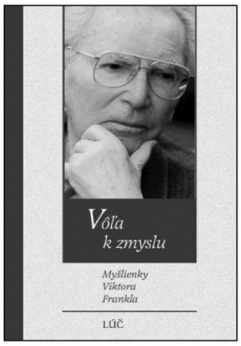

Viktor Frankl

Vôľa k zmyslu

Kniha myšlienok nás zoznámi s jedným z géniov 20. stor. Dôraz je kladený na hľadanie zmyslu života.
V LÚČ-i vyšla v r. 2006 jeho kniha **NEUVEDOMENÝ BOH.**

120 s., viazaná, 120 Sk

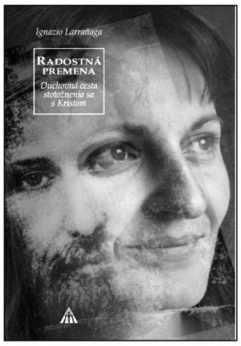

Ignazio Larrañaga

Radostná premena

Ide o vynikajúcu pomôcku pre vzrast a obnovu duchovného života pre každého z nás. Texty sú zrozumiteľné „na použitie“ v každodennom živote.

84 s., brož., 80 Sk

Michael Ryan

Aby pohár nepretiekol

Kniha o úskaliach komunikácie medzi manželmi prináša reálne situácie a riešenia, ako sa navzájom nezraňovať a učiť sa byť naozaj citlivý jeden voči druhému.

120 s., brož. 85 Sk

Luciano Moia

Televízne deti

Televízia si robí svoju prácu a rodičia si majú svoju robiť tiež. Je správne ju úplne vylúčiť zo života? Urobte si z nej spojenca pri výchove detí.

60 s., brož., 55 Sk

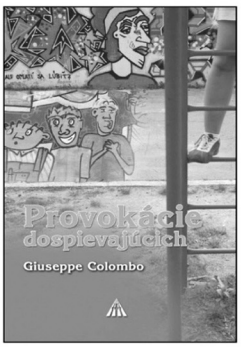

Giuseppe Colombo

Provokácie dospievajúcich

Kniha ukazuje vhodný spôsob komunikácie a výchovy v čase dospievania. Vychádza z otázok, ktoré si často sami kladiete.

78 s., brož., 70 Sk

Angelo Scelzo:

Láska bez odpočinku

Hanibal M. di Francia založil rehoľnú kongregáciu zameranú na modlitbu za povolania. Jeho život svedčí o láske v službe a pohotovosti.

156 s., brož. ,120 Sk

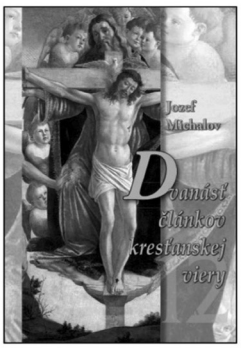

Jozef Michalov

Dvanásť článkov kresťanskej viery

Verím v Boha... Chceš sa o týchto pravdách našej viery dozvedieť viac? Výborná pomôcka pre katechétov aj ako študijný materiál.

156 s., brož., 88 Sk

Radi vás obslúžime v predajniach LÚČ: Bratislava: Nám SNP 11 · Krížkova 1
Nitra: Farská 20 · **Martin**: M. R. Štefánika 26/1024 (pešia zóna) ·
Zvolen: Nám SNP 68 · **Žilina**: Mariánske nám. 23 · Na farských schodoch 7
Dobierková služba: Kozičova 2, 841 10 Bratislava 46
tel./fax: 02/65 730 331 · e-mail: predaj@luc.sk · www.luc.sk